

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung - Uprava in uredništvo: Puccinijeva 5 -
Tel. 31-22-31-26 - Erscheint wöchentlich - Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich - Naročnina letno Lit 24 - Einzelverkaufspreis
• Posamezna številka Cent. 80.

Na branikih evropske trdnjave

Prišel se je skupni naskok anglosaških in boljševiških zaveznikov na evropsko trdnjavo. Invazija je dala signal. Lahko bi rekli, da je že v maju započeli veliki napad južno od Rima dal uvod v velikanško vojno igro, ki pa se je pričela na širši pozornici odigravati z ranim jutrom dne 6. junija, ko so anglosaške čete prijadrale proti evropski celini in začele v velikem krvaveti. Uporaba novega nemškega orožja je dala vrhunskega razpletu sedanje vojne posebno značilen poudarek. Odtlej se vojno dogajanje dan za dnem stopnjuje. Nemško poročilo je pretekli petek javilo tri posebno važne dogodke, ki obeležujejo generalni napad na Evropo: 1. V Normandiji je prišel sovražnik z močnimi silami napadati trdnjavo Cherbourg. 2. V Italiji so Angloameričani pričeli po končani razporeditvi čet skoraj na vsem bojišču z napadom. 3. Na srednjem bojiščnem odseku na vzhodni fronti so pričeli boljševiki s pričakovanim napadom.

Tem trem izhodnim točkam generalnega napada moramo torej posvečati posebno pozornost. Kajti tu se odloča usoda Evrope, ki je pripravljena, da se za vsako ceno ubrani boljševiškega napada, pa naj pride naravnost z Vzhoda ali posredno po pomočnikih na zapadu. Te tri glavne fronte — v Normandiji, v Italiji in na Vzhodu — spremljajo še drugi dogodki, tako zlasti borba na Finskem in dalje gori na severu, vsak čas pa je tudi pričakovati, da se odpro nova bojišča in da nastopijo nova presenečenja tako na nemški kakor tudi na sovražni strani. Da spremljajo silovite boje na celini tudi velika gibanja v zraku in na morju, se razume po sebi. Veliki letalski napadi ter ogorčene pomorske borbe plamteče poživljajo grozotno sliko velikanške boja, v katerem sta se spoprijela za končno odločitev dva strogo ločena tekmeča: Evropa proti vsiljivcu, pa naj pride od katerekoli strani.

Na invazijskem predmostju

Od pričetka invazije do napada na Cherbourg so Angloameričani potrebovali polnih 14 dni. Za ceno težkih žrtev se jim je posrečilo odrezati mali polotok Cotentin in nekoliko razširiti predmostje. Napredovanje bi radi pospešili s stalnim dovodom novih čet in orožja ter s stalnimi zračnimi napadi. Brezobzirno so razdejali cvetoče vasi ne glede na to ali so v bližini napadalnih osti ali ob velikih cestah. Razbiti hočejo vse ter potem zasesti prazno področje brez izgub. Toda že so trčili na močan nemški odpor, ki bo seveda vedno trši, čim dlje bodo skušali Angloameričani prodreti na evropsko celino. Ni odločilno, da se je Angloameričanom posrečilo s tolikšnim žrtvovanjem krvi in orožja stopiti na evropska tla. Na tako majhnem prostoru, kakršnega so doslej zasedli, se ne more izvajati odločilna bitka. Zato je verjetno, da bo prišlo do velikega obračuna globlje in na širšem področju, kjer bodo Nemci lahko razprostrli svoje izbrane divizije. Angloameričane torej šele čaka prava preizkušnja. Da v Evropi nikakor niso dobrodošli niti pri tistih, na katerih simpatije so računali, pa pričajo poročila njihovih lastnih poročevalcev.

V nekem poročilu o stanju iz gornjega dela polotoka Cotentin piše dopisnik ameriške agencije »United Press« Goerell med drugim: »Človeku silijo solze v oči, če opazuje, s kakšno brezupno pobitostjo se plazijo francoski prebivalci po cestah razrušenih mest, v katerih stoji med desetimi hišami komaj ena. Ti ljudje porivajo pred seboj prazne vozčke, obstanejo pred krajci, kjer so včasih stali še njihovi domovi in grede naprej brez besed. Kam, tega sami ne vedo.« Takšno ameriško poročilo podčrtava s strah vzbujujočo jasnostjo, da sta razdejani civilizacija in kultura, kjer domujejo angloameriški lažni vojaki in zračni gusarji.

Zakasnelo angleško spoznanje

Londonški listi so začeli naenkrat z vsem podarkom pisati proti vestem, ki so jih v pričetku invazije sami prinašali in ki so dvomile v jakost atlantskega zidu. Vojaske dopisnik »Timesa« je zapisal, da so taka poročila služila le temu, da so se povečala žrtve, ki so jih morale angloameriške čete doprinesiti pri navalu na atlantsko obalo. Atlantski zid je bil tako močan, da je bilo nekaj časa dvomljivo, ali se bodo Angloameričani sploh mogli izkrcati se na obali. Vedno znova je bilo treba pošiljati nad branilce sveže čete. Angloameriški vojaki so morali prestati izredno hude boje. Zelo dvomljivo je govoriti o proboju tega zidu, kajti konec koncev ni le iz jekla in betona, temveč tudi iz taktičnih in strateških napadalnih oddelkov, ki stoje za njim v večji ali manjši oddaljenosti. Še vedno niso teh nemških oddelkov razbili, da sploh ne govorimo o strateških rezervah.

Posebni »Timesov« dopisnik poudarja, da so za prvimi strojniškimi gnezdi na invazijskem bojišču ležali iz jekla in cementa narejeni bunkerji in močno utrjene strojniške postojanke, v katerih se je sovražnik često tako odločno boril in ki so bile vrh tega tako odporne, da se jim angloameriški vojaki sploh niso mogli približati. Najtežji bombniški napadi in najtežje obstreljevanje z morja jim niso mogli do živga. Na vsak izkrcavalni poizkus so odgovorili z divjim ognjem. Ob takem obrambnem ognju izkrcavanje z morske strani nikakor ni lahko. To so povedali vsi člani angloameriških naskakovalnih čet, ki so že stari, preizkušeni borci. Val so si edini v tem, da takega doslej še niso doživeli.

»Daily Express« je pisal, da so nemške utrdbe med Narvikom in St. Jeanom de Lucom sicer različne glede načina gradnje in naprav, a vse so močne, silno močnej. V Normandiji predstavljajo zid, sestavljen iz morilskega sistema križnih ognjev, prepleten z mogočnimi bunkerji, pred katerimi so spretno postavljene žične ovire, mine in vsakovrstne druge zapreke.

Kje bo odločilna bitka v Italiji?

Slovence morajo še prav posebno zanimati dogodki na italijanskem bojišču. Potem, ko je bil Rim na Führerjevo povelje izločen iz vojne vihre, je nemško vodstvo odmaknilo svoje divizije proti severu. Kakor že povsod doslej, je bil tudi odmak v Italiji izvršen tako premišljeno, kakor napad. Maršal Kesselring, ki je na glas odličnega vojskovodje in organizatorja, zadaja sovrážniku boleče sunke. Kje bo dokončno prestregel sovražnika? Tega seveda nemško vodstvo ne izda. Eno pa je gotovo: nasproti sovražni premoci bo nemško vodstvo izbralo položaje, od koder bo lahko s svojimi divizijami zadalo sovražniku odločilne udarce.

Iz Italije, ki so jo zasedli Angloameričani, se stalno čujejo pritožbe o brezobzirnem ravnanju s prebivalstvom. Zlasti različnim kolonialnim četam je vse dopuščeno, zato so nasilja na dnevnem redu, pri tem pa prebivalstvo strada. Norveški list »Fritt Folk« je zapisal: »Vsak dan prihajajo nova poročila o trpljenju južnoitalijanskega prebivalstva. Ob prihodu Angloamerikancev ter boljševikov so nastale v južni Italiji grozne razmere. Hude epidemije terjajo mnogo žrtev in tudi rdeči morilec izvajajo svoja grozodejstva. Oni, ki so ušli tem preganjanjem, stoje pred angloameriškiimi uradi ter beračijo za kosček kruha. Če celo ameriški časniki zahtevajo spremembo nevzdržnih razmer v južni Italiji, potem si lahko mislimo, kako je tam. Ne zahtevajo teh sprememb iz ozira na italijanski narod, temveč zgolj iz strahu pred primerjanjem z razmerami, kakršne vladajo na področjih, ki so jih zasedli Nemci.

Angloameričani tudi puščajo svojim boljševiškim zaveznikom proste roke, tako da ti neovirano vrše svoje zločine. Ne store prav nič, da bi preprečili te zločine, ki so sramota za civilizacijo. Značilno je tudi dejstvo, da so v Rimu takoj ponovno odprli židovsko sinagogo. Tej otvoritvi je prisostvoval ameriški žid letalski general Lewy, ki je odgovoren za strahovalne napade na Večno mesto.

Boljševiška ofenziva ob tretji obletnici vojne na Vzhodu

Po dolgotrajnih pripravah, ki nemškemu vodstvu niso ostale prikrite, je započela Sovjetska Zveza letošnje operacije najprej proti Fince. Kljub žilavemu odporu zavednega finskega naroda se je boljševikom posrečilo predreti trdnjavske pasove pred Viborgom. Med tem pa se je približal 22. junij, tretja obletnica, odkar se je na Vzhodu vžgal nemški odpor zoper boljševiški naval. In ker so kremenjski oblastniki zelo navezani na razne jubileje in obletnice, so letošnjo glavno ofenzivo započeli na ta dan in sicer na srednjem bojiščnem odseku. Zagnali so se z veliko silo, toda trčili so takoj na močan nemški odpor, kajti Nemčija je v minulem četrtletju vsakakor dobro izkoristila čas, da je svoje borce na Vzhodu oborožila in v vsakem pogledu oskrbela.

Velika borba, započeta pred tremi leti, bo šla zdaj svoji odločitvi naproti. Bistvo spora z boljševiki je znano vsakomur, ki ni zaslepljen. Vendar je treba v tej odločitvi uri še enkrat opomniti, da gre Sovjetom samo za eno: za uresničitev komunistične svetovne revolucije. Proti temu se je prva v najodločilnejši meri postavila Hitlerjeva velika Nemčija. Na svoji strani ima evropske narode in je polna zaupanja v uspeh. Dan pred sovjetskim napadom so naglasili v Berlinu: »Nemško vodstvo si je povsem na jasnem, da je treba računati z novimi sovjetskimi napadi. Storjeni so bili vsi ukrepi, da se temu učinkovito upremo. Nemške čete vedo, zakaj so morale zapustiti širna področja, ki so jih zmagovito zavzevale v prvih dveh letih vojne na Vzhodu. Trdno zaupajo v Führerja in v domovino, ki bo sta storila vse, kar je potrebno za obrambo domače zemlje in za dosego končne zmage.«

Slovenci spričo borbe za Evropo

Prišel je čas, ko moramo tudi Slovenci pokazati, da smo na svojem mestu. Ugotoviti je treba predvsem, da je tudi v slovenskem misljenju in v gledanju na dogodke nastopilo trezno izpreobrnjenje. Pótisnili smo komunistično propagando ob stran in se z domoljubnostjo uvrščamo v veliko strnjeno evropsko fronto proti boljševizmu in njegovim bogataškim pomočnikom. Zavedamo se, da še ni bilo v naši zgodovini važnejše dobe kakor je sedanja.

Preteklo sredo smo imeli v Ljubljani proslavo obletnice zgodovinske zmage pri Sisku. Ta proslava je sama po sebi ponudila značilno primerjavo tedanje stiske Slovencev z današnjimi dogodki. Takrat je Turek stregel po slovenskem življenju in imetku, danes preži na nas boljševizem. Gospod predsednik Rupnik je v svojem govoru pa radiu učinkovito podčrtal to podobenost. Sisek je pred 351 leti oblegala 38.000 mož močna turška vojska pod poveljstvom izredno brezobzirnega bosanskega pasha Hasana. Sovražnik je bil takrat hraber, divji in grozen. Ograjal je ne samo nas, temveč vso krščansko kulturo. Toda naši hrabri predniki pod poveljstvom Andreja Turjaškega in Adama Ravbarja, ki jih je bilo komaj 5000 mož, so zadali turškim janičarjem tako strašen udarec, da cenimo zmago pri Sisku kot odrešitev nadaljnjih turških navalov. Danes grozi slovenskemu narodu podoben sovražnik, ki pa je strahopeten, podel in zahrbtn. Časi so

težki. Zmagovati jih moramo strnjeni in disciplinirani. Ne vemo, kaj nam bo Previdnost se nameniti. Eno pa je gotovo: vse preizkušnje in težave bomo laže prestali in vse se bo za nas tem ugodneje izteklo, čim bolj bomo strnjeni in enotni. Kakor pred 351 leti, tako bo tudi v tej borbi Previdnost popeljala k zmagi one narode, ki bodo v službi Dobrega in Pravice zastavili vse svoje moči in do kraja izpolnili svojo dolžnost.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

V zadnjih dneh se vojni dogodki naglo vrstijo in se v slovitosti stalno stopnjujejo. Pa ne samo na raznih delih Evrope, tudi v daljni Aziji se množijo vedno odločnejši spopadi. Tako je pred dnevi prišlo do velike pomorske bitke, v kateri so bile občutne izgube na ameriški kakor tudi na japonski strani. Kljub vsemu pa so sedanji dogodki šele uvod h končni odločitvi za usodo Evrope, ki se strnjeno brani povsod, kjer skuša vdreti boljševizem, naj že bo sam ali po svojih posrednikih. Nemško vojno poročilo je v torek pokazalo naslednjo sliko stanja na bojiščih:

Führerjev glavni stan, 27. jun. Vrhovno poveljstvo obojestranskih sil javlja:

V Cherbourgu so se bili ves dan na posameznih oporiščih ogorčeni boji. Šele proti večeru se je posrečilo nasprotniku, ki so ga doleteli v pouličnih bojih hude izgube, zasesti večji del mesta. Nekaj naših odpornih gnezd se bori tam še vedno z brezprimerno hrabrostjo. V arsenalu in v oporiščih mornarice in letalstva se upirajo naše hrabre posadke vsem sovražnikovim napadom. Tudi tu je imel sovražnik težke izgube. Suhozemne in obalne baterije neke bojne skupine na polotoku severozapadno od Cherbourga so z natančnim topniškim ognjem podpirale mestne branilce.

V bojih za Cherbourg so se posebno izkazale mornariške enice obalnih baterij, obveščevalni oddelki ter ladijske posadke, prepeljane na celino, pod vrhovnim poveljstvom mornariškega poveljnika, kontreadmirala Hennekeja in pod poveljstvom pristaniškega poveljnika Cherbourga kapetana fregate Witta.

Mornariška obalna baterija »York« je potopila pred Cherbourgom lahko križarko.

Na področju Tillyja je razširil sovražnik svoje napade na nadaljnje odseke. Ves dan so se nadaljevali najtežji pehotni in oklopniški boji. Sovražnik, ki se je moral zaradi protinapadov ustaviti, je zasedel le malo ozemlja.

Naše obalne baterije so prisilile pred izlivom reke Orne več prevoznih ladij k umiku. V poslednjem času so bili v bojih na francoskem področju uničeni številni sovražnikovi sabotažni oddelki, ki so odskočili s padali.

Mestno področje Londona je bilo tudi včeraj obstreljevano s težkim motilnim ognjem »V 1«.

V Italiji je nadaljeval nasprotnik z močnimi probojnimi napadi. Kljub jaki topniški podpori je lahko le na nekaterih mestih skrajnega zapadnega krila napredoval za nekaj kilometrov proti severu.

Na vsem ostalem bojišču do Trasimenskega jezera so dosegle naše čete v tropski vročini popoln obrambni uspeh.

V bojih severno od Grossetta se je posebno izkazala bojna skupina pod poveljstvom podpolkovnika Zieglerja. Hrabri poveljnik je v teh bojih junaško padel.

Na srednjem odseku vzhodne fronte se bijejo naše hrabre čete na odsekih Bobrujska, Mogileva in Orše v ogorčenih obrambnih bojih s sovjetskimi četami, ki napadajo z močnimi silami. Zapadno in južozapadno od Vitebska so se prebile naše čete nazaj na nove postojanke. Vzhodno od Polocka so se zrušili številni z oklopniki podprti boljševiški napadi. Južovzhodno od Pskova so odpravili naši grenadirji prejšnjega dne nastale vdor ter odvrnili ponovne boljševiške protinapade.

Na finskem bojišču so uničila nemška bojna letala 23 sovražnikovih oklopnikov.

Težka nemška bojna letala so izvedla v pretekli noči osredotočene napade na kolodvora v Brijansku in Klineh, ki so povzročili prostrane požare in eksplozije.

Ameriški bombniški oddelki je napadel v večerajšnjih dopoldanskih urah zunanje okraje mesta Dunaja. Nastala je škoda na poslopih in izgube med prebivalstvom. Nemške in madžarske zračnoobrambne sile so uničile 54 sovražnikovih letal, med njimi 46 štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči so odvrila posamezna britanska letala bombe na podeželske občine na področju Göttingena.

Zanimiva prazgodovinska iskopavanja so izvršili v preteklem letu na Koroškem in na Gorenjskem. Uspešno so kopali v Bregu pri Rožku, v Borčah, v Ziljski dolini in pri gradu Suvoboru na Bledu. Našli so uhane, prstane, zaponke in razno prazgodovinsko orožje.

Veliko ljudsko zborovanje na Brezovici

V nedeljo je bilo na Brezovici veliko protikomunistično ljudsko zborovanje, po sodbi vseh eno najlepših, kar jih je bilo doslej v širšem okolišju Ljubljane. Ljudi se je zbralo več tisoč in med njimi je bilo prav častno število narodnih noš. Ko se je ob 10. pripeljal g. prezident Rupnik z go. soprogo ter v spremstvu gg. podpolknika Kregarja in Vizjaka, okrajnega glavarja Maršiča, šefa oddelka aktivne propagande Cergola ter zastopnikov nemške vojske, so ga predvsem navdušeno pozdravljali otroci z zastavicami in nato vsi drugi. Prezidenta je ogovoril župan Pikec, dekle v narodni noši pa mu je pripelo šopek. Po pregledu domobranskih vrst je odšel g. prezident s spremstvom na častno tribuno. Med igranjem domobranske godbe so defilirali domobranci. Po mimohodu je godba zaigrala himno »Naprej za stavo elave« in izvršil se je slovesen obred dviganja zastave na visok mlaj. Sledilo je zborovanje.

Prisrčno se je g. prezident Rupnik zahvalil za topli sprejem in priporočil vsem prisotnim: »Pomnite, kaj vam bodo povedali govorniki! Vedite, da brez uničenja komunizma ni mogoča naša sreča v bodočnosti. Šele takrat, ko bodo Brezovčani tako odločni v borbi zoper komunizem kakor so vztrajni pri obdelovanju svojega polja, bo Bog dal vsem svoj blagoslov.« Prezidentove besede so povzročile burno odobravanje in s tem je bilo ustvarjeno najboljšje razpoloženje.

Prvi govornik dr. Stanko Kociper je govoril o trpljenju našega naroda zaradi komunizma in o svetem boju domobrancev na slovenski zemlji. Danes je naš narod celota, ki stoji za generalom

Rupnikom. Domobranci čistijo te dni Notranjsko in pripravljajo Slovencem lepše čase. V borbi Evrope in boljševizma mora zmagati Evropa in v njenem taboru Slovenci.

Maks Jan, tajnik Delavske protikomunistične akcije, je razpravljal o naši gospodarski in socialni obnovi. Razčlenil je geslo »Bog, stan, narod« in pozval vse k sodelovanju v velikem boju. Velik čas zahteva velike ljudi, naš boj je boj za pravico, za red, za mir, za novo lepšo in boljso svobodno slovensko zemljo.

Zadnji govornik Nikolaj Jeločnik je orisal trpljenje našega naroda v teku 1500 let, odkar živi na tej zemlji. Napadali so ga Mongoli, krvali je v turskih napadih, najhuje pa trpi danes, ko divja nad njim komunizem. V času Kalvarije našega naroda se je našel moč, ki ni bil politik, ne narodni poslanec in se ni pulil za ministrske stolčke. Slišal je klic svoje kmetiške krvi in je stopil na plan. To je bil general Rupnik, naš prezident. On popelje narod v lepšo bodočnost. Uspehi njegovega dela so se že pokazali. Vse očita generalu Rupniku, a mi, ki smo mu blizu, je rekel govornik, vidimo, koliko trpi. Mladina bo kmalu napravila konec vsem klevetam. Nje ne briga strankarstvo, marveč le narod. Mladina se bori strnjeno za svoj program, za domovino, za narod, za Boga, za novi red, za katerega so dale svoje življenje tudi brezoviške žrtve.

Vsi govori so bili sprejeti z velikim odobravanjem. Godba je zaigrala »Hej Slovenci« in zborovalci so pritegnili s petjem. Tako je brezoviška manifestacija s prazničnim razpoloženjem zapustila najboljši vtis.

DOMAČE NOVICE

* Lepo priznanje. G. prezident Rupnik je odlikoval g. generalnega tajnika Jančigaja, ki v teh usodnih časih vodi ljubljansko občino, z veliko medaljo mesta Ljubljane. Odlikovanje se je izvršilo ob navzočnosti vseh načelnikov mestnih uradov. G. prezident je toplo pohvalil skrbstvo g. Jančigaja, ki se je za odlikovanje zahvalil s poudarkom, da pomeni odlika zaupanje vsemu sedanjemu moštvu mestne uprave. Zaključil je s prošnjo, naj g. prezident še nadalje ohrani naklonjenost do mesta Ljubljane.

* Naš najstarejši planinar in pevec je upokojeni ravnatelj poštnega urada v Ljubljani g. Ivan Vidmar, ki je 19. t. m. praznoval svoj 95. rojstni dan in 24. t. m. svoj 95. god. Pevec je že od mladosti, na planine pa je začel hoditi, ko mu je bilo 73 let. Kot 89 letnik je bil zadnjič na Triglavu. Odlikuje ga poleg telesne čvrstosti izreden spomin. Z mladeniškim korakom hodi še danes na daljše sprehode. Tudi mi želimo, da bi tako čvrst praznoval svojo stoletnico.

* Novi grobovi. Na Vrhniki je umrl g. Josip Verbič, ravnatelj Hranilnice in posojilnice v pokopju. Pokopali so ga v nedeljo popoldne. — V Ljubljani je umrl upravni uradnik »Slovenca« g. Ferderber. — V ponedeljek popoldne je bil v Ljubljani pokopan sreski načelnik dr. Zvonko Bratina. Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Pri Sv. Križu pri Kostanjevici so komunisti v noči od 13. na 14. junij vdri v župnišče, ga izropali in nato odpeljali župnika Andreja Zupanca. Odvlekli so ga nekam proti hrvatski meji. Obmejne straže so sicer skušale župnika rešiti, pa jim ni uspelo. Istočasno, ko je bil župnik odpeljan, so raztrosili nekak »razglas«, v katerem pravijo, da se je Zupane pregrešil zoper OF, ker je obsojal komunistične zločine.

* Vlak je povozil na ljubljanskem kolodvoru v petek dopoldne železniškega delavca Josipa Šircija. Ponesrečenec je izdihnil že med prevozom v bolnišnico. Nesreča je zbudila globoko obžalovanje med vsemi železničarji, ki so Šircija imeli prav radi.

* Nenavadna avtomobilska nesreča se je primerila na Ambroževem trgu v Ljubljani. Na tovrnem avtomobilu se je peljalo več policijskih stražnikov, izmed katerih so na ostrem ovinku trije izgubili ravnotežje in padli na cesto. Vse tri so morali prepeljati v bolnišnico.

* V Trstu ustrelijen trgovec. V stanovanju tržaškega trgovca Jordana Silvija v Rismondjevi ulici so prišli trije moški, oblečeni v karabinjersko uniformo. Rekli so, da morajo preiskati stanovanje, čemur se je gospodinja uprla. Eden od trojice je naperil vanjo samokres, pa je krogla priletela v zid. Drugi strel je zadel gospo v nogo. Padli so še trije strelki, ki so trgovca smrtno ranili. Zločinci so nato zbežali brez sledu.

* Borovnje je letos obilo in Ljubljancem pridno nabirajo ta zdravi gozdni sadež. Tudi na ljubljanski trg jih ženske prinesejo precejšnjo mero in so jih prve dni prodajale po 10 lir liter. Pripo-

ročamo vsaki družini, da se letos čim bolj založi z vkuhanimi borovnicami, ki so zlasti za otroke zelo zdrav pridelek k prehrani.

* Pri nabiranju jagod bodite previdni! Pripočemo vsem, ki nabirajo borovnice, še zlasti pa jagode na prisojnih krajih, naj bodo previdni pred kačami. V Mali Račni pri Velikih Laščah je modras vsekaj 14 letno Jožico Adamičevo v desni kazalec. Prepeljana je bila v ljubljansko bolnišnico.

* Vlak je povozil otroka. Blizu škodnja je šla čez progo triletna Norma Bozzai. Lokomotiva, ki je ravno privozila, jo je podrla in so ji kolesa odrezala noge.

* Kmetje, prevzemite pujske! Za preskrbo z maščobami je potrebna povečana reja prašičev. Doslej je iz Nemčije prispelo v Ljubljano že okrog 600 pujskov, ki so požlahtnjene pasme, tehtajo okroglo po 15 kg in so že tudi vsi cepljeni. Pujske dobe po določenih maksimalnih ceni tisti kmetovalci, v Ljubljani in širši okolici, ki lahko prevzamejo še nekaj živali, da jih pitajo za naše skupne potrebe. Podrobnosti glejte v nedeljskem »Jutru« od 25. t. m.!

* Na ljubljanskem živilskem trgu so se razmere zadnji čas precej izboljšale. Domačih pridelkov je čedalje več in prispelo je tudi nekaj blaga iz južnih krajev, tako da je trg v primeri s prejšnjimi časi dobro založen. Pridelki so lepi in zdravi, cene v splošnem primerne.

* Skrbite za red na tramvajih! Nedavno se je pri padcu s tramvaja v Ljubljani pretresel možgane sprovednik cestne železnice Franc Juhant. Dodeljen je bil odprtemu poletnemu vozu, kjer mora hoditi po stopnišču od sedeža do sedeža in biti zelo previden. Njegove nesreče so bili krivi v prvi vrsti brezobzirni mladi ljudje, ki so se natrpali v voz in se gnetli tudi po stopnišču. Ker se nekateri niso hoteli dovolj ogniti, je sprovednik izgubil med vožnjo ravnotežje, padel na tlakovano cesto in si prebil lobanjo. Žalostni dogodek naj bo ponoven opomin potujočemu občinstvu, da bo na tramvaju čim bolj obzirn, saj bodo nesreče še pogostejše.

* Okrog sto »plemenitih« psov je laginilo v Ljubljani za časa pasje klavnice ob Celovški cesti, katere zadeva se bo v kratkem obravnavala pred sodiščem. Pravijo, da so bili samo ti psički z rodovnikom vredni najmanj pol milijona lir. Pečenka, ki so si jo privoščili razni petičneži, je bila torej res dragocena.

* Tudi mnogi naši rojaki so že postali žrtve letalskih napadov. Posebno velika je bila smrtna žetev v Trstu in v drugih naših večjih obmorskih krajih, koder zadnji čas sovražna letala vedno bolj brezobzirno razsipajo smrt. Nadalje prihajajo iz hrvatskih mest, ki so prav tako izpostavljena letalskemu nasilju, in pa iz Srbije poročila o slovenskih žrtvah. V Beogradu je bomba treščila v neko zaklonišče, kjer je bila večja skupina naših rojakov in rojakinj in so vsi obležali pod ruševinami. Iz Banjaluke smo te dni pravkar štali žalostno novico, da je bomba ubila gospo Franciško Jezovškovo, vdovo po železniškem uradniku, mater dveh nedoraslih hčera. Vse take pretresljive novice bi pač morale biti našim ljudem plameč opomin, naj upoštevajo predpise o zaščiti proti letalskim napadom. Varujte svoje življenje in svojo imovino! To je zapoved časa!

Novo nemško orožje skoraj neprestano napada London in južno Anglijo

Na Angleškem se še ni poglobilo razburjenje zaradi novega nemškega orožja. Kako tudi, ko še venomer padajo leteče bombe ali, kakor jim drugi pravijo, raketna letala na angleško stran ter pustošijo na širokem območju Londona in na važnih invazijskih zbirališčih v južni Angliji. Svetovna javnost, ki z napetim zanimanjem sledi podrobnostim o uporabi nemškega orožja, je vzela pretekli teden na znanje

izjavo nemškega državnega tiskovnega vodje dr. Dietricha,

ki jo je dal švicarskemu poročevalcu Ernestu Lennerju.

Vsakomur je znano, je naglasil dr. Dietrich, da se vprav Angleži nikdar niso obotavljali uporabljati kakršno koli učinkovito orožje, ki so ga imeli na razpolago. Mi Nemci se čudimo, da se inozemstvo šele sedaj zanima za človečanski način vodenja zračne vojne. Čudimo se, da se je to zgodilo šele zdaj, ko je bilo zadeto angleško ozemlje, in ne že pred dvema letoma, ko so Britanci pričeli uporabljati fosforne bombe ter ko so imenovali bombe, ki so jih metali na nemška mesta, »rušilnice stanovanjskih blokov«. Tudi ko so Angloameričani obstreljevali s svojih letal kmete na polju, je bilo na svetu le malo ljudi, ki bi se vpraševali, mar ni tak način borbe nevreden britanskega in ameriškega naroda. Mi Nemci nikakor ne moremo razumeti, da je glede na zračno vojno dvojna morala na svetu: ena za Angloameričane, druga za nas Nemce.

Obstreljevanje Londona se bo nadaljevalo v povečanem obsegu.

Tako so napovedali v Berlinu, kjer so tudi izjavili, da imajo Angleži zaenkrat le malo uspeha v borbi proti novemu nemškemu maščevalnemu orožju. Razdejanje v Londonu in južni Angliji je že do zdaj ogromno, bo pa še večje, ko bodo začele frčati leteče bombe v celih snopih. Nemci bodo združili po več izstrelkov skupaj in po takem si je lahko misliti, kak bo učinek zlasti na strnjena središča in na velika zbirališča.

Tehničnih podrobnosti Nemci zaenkrat ne izdajo, so pa napovedali, da se bo ob času tudi to zgodilo. Zato si v zrcalu tujih poročil ogledimo,

kakšna je sodba drugih o novem nemškem orožju!

Francoski državni tajnik Henriot je oglašil v nekem radijskem govoru angloameriška opustošenja na invazijskem področju kot pekel v Normandiji. Ob tej priliki je omenil tudi novo nemško orožje ter je izjavil, da se prav nič ne čudi, če skušajo Angleži zmanjšati učinek tega orožja. Nevtralni očividci dokazujejo ravno nasprotno.

Pariško časopisje se bavi zadnji čas pogosto z uporabo novega orožja ter navaja, da imajo Nemci na razpolago še druga taka orožja, ki jih bodo uporabili, kadar bo to potrebno.

V Budimpešti pravijo, da poročila o uporabi novih nemških razstrelil proti Angliji daleko prekašajo vse druge dnevne dogodke. Madžarsko časopisje ugotavlja, da je Nemčija vedno opozarjala zavezniško vodstvo, da bo dajalo nekega dne odgovor na brezmislne strahovalne napade. Časopis »Uj Magyarasag« piše, da se bo dejstvo tega novega orožja ne le pokazalo na bojnem polju, temveč bo poučilo anglosaško politično vodstvo, da ne sme voditi proti evropskim narodom strahovalnih poletov, ne da bi bilo za to kaznovano.

Novo nemško delovanje proti Angliji je izzvalo v vseh krogih rumunskega prebivalstva globoko zadoščenje. Povsod pravijo: »Da so barbari že vendar enkrat dobili odgovor, ki ga zaslužijo!« Poleg te misli se zanima časopisje za tehnično plat novega orožja. Vojaški razlagalec dnevnika »Curentul« v Budimpešti je zapisal, da je zračna vojna stopila v novo obdobje.

Pod velikimi naslovi je prineslo vse finsko ča-

sopisje novice o delovanju novega nemškega orožja. Časopis »Uusi Suomi« je zapisal, da je London zopet postal bojno polje. Dejstvo novega orožja je uničujoče. Časopis »Helsingin Sanomat« javlja, da je uporaba tega tajinstvenega orožja senzacija, ki je postavila vse dosedanje rezultate te vojne v senco. Požari in eksplozije, ki jih povzroča razstrelivo, uravnano na daljavo, so strašni.

Ni obrambe pred novim orožjem.

Iz Stockholma na švedskem poročajo: Očividno se ni lahko ubraniti nemških izstrelkov, ki brez prestanka lete preko Rokavskega preliva nad Anglijo. Kakor poroča londonski dopisnik švedskega lista »Svenska Dagbladet«, je obramba pred nemškimi robotnimi letali z britanskimi lovskimi letali zelo težka ter zvezana z velikimi nevarnostmi. Robotna letala imajo mnogo večjo brzino kakor pa se je to prvotno sodilo. Razen tega je nevarnost, da je lovsko letalo, ki iz prevelike bližine strelja na robotno letalo zaradi močne eksplozije samo uničeno. Zato morajo letala streljati na nemška robotna letala le iz precejšnje razdalje. Razen tega je treba zadeti le neko gotovo točko na robotnem letalu, sicer sploh ne eksplodira, ampak strmoglavi le v nizino ter eksplodira šele pri pristanku. Prav to pa je treba predvsem preprečiti. Britanska lovška letala doslej še niso imela težje naloge, kakor je ta.

Slepični manevri v današnji vojni

Slepični manevri v moderni vojni so jako različni in se lahko uveljavljajo v raznovrstnih oblikah. Med najnovejšimi slepičnimi manevri je bil tisti, o katerem smo brali v prvih poročilih o invaziji. Takoj prvi dan invazije so namreč Anglosasi zaigrali najrazličnejše komedije, da bi zakrili svoje prave napadalne namene. Nemška obramba je vnaprej računala s takim početjem in je vsak slepični manever brž spoznala.

Najbolj opažena zvijača je bila ta, da so Angloameričani zmetali z letal velike skupine lutk v človeški velikosti, napolnjene z razstrelivom.

Posebno veliko število takih lutk, lahko bi rekli slamnatih mož, so odvrгла britanska letala vzhodno od reke Orne. Na ta način so hoteli pretentati Nemce, da bi naglo napadli »padalce, čim pa bi se jim približali, bi jih pokončala eksplozija lutk. Kakor torej vidimo, so slepični manevri lahko zelo nevarni, zato je tej zadevi posvetil posebno pozornost nemški podpolkovnik Benary, ki piše:

Pravi slepični manevri so se začeli prav za prav šele v novejši vojni zgodovini in sicer v strelskih jarkih prve svetovne vojne.

Potem so se bolj in bolj razvijali. Današnji vojščak razume pod slepičnim in kritjem vse tiste ukrepe, ki naj posameznega bojevnika in njegovo orožje, nadalje čete pri počitku, na pohodu in v bitki pripravijo kolikor le mogoče nevidne. In kolikor dolgo je le mogoče, naj taka slepitev zakriva sovražniku vsa taktična dejanja vojske. Slepitev nima ustaljenih pravil in zakonov, marveč se menja po načinu in obliki, po pokrajini, po podnebjju in vremenu, po letnem in dnevnem času. Na kopnem je drugačna kakor na morju in v zraku. Slepitev se uveljavlja tako pri vodstvih kakor tudi pri najširši organizaciji čet. Upoštevajo jo pri vseh vprašanih taktike, pri vežbanju rekrutov kakor celih čet. V vsaki vojski danes opozarjajo: »Slepitev štedi kri. Ojačuje napad. Podpira obrambo!«

Frontni bojevniki današnje dobe izkoriščajo zemljo za kritje. Ko si gradi obrambno postojanko in ko uporablja orožje, ravna tako, da je čim manj opažen.

Ze brž v pričetku vse povsod misli na kritje. Paži, da ne ostanejo za njim preočitni sledovi stopinj in zakriva cestne prehode tam, kjer so najbolj vidni na planoti, s hriba ali z zraka. Voj-

Adalbert Stifter:

Gorski kristal

V trgu, brž na začetku, če prideš na poti iz vasi, je živel barvar, ki je imel zelo ugledno obrt z mnogimi zaposlenimi in je celo delal s stroji, kar je bilo v dolini nekaj nezasišane. Razen tega je imel prostrano posestvo. K hčerki tega bogatega barvarja je zahajal čevljar čez preval, da bi jo pridobil. Slovca je po lepoti daleč na okoli, hvalili pa so jo tudi zaradi dostojnosti, prijaznosti in domačnosti. Vendar se je govorilo, da je čevljar zbudil njeno pozornost. Barvar ga ni pustil v hišo. In če njegova lepa hčerka že prej ni obiskovala javnih prireditev in veselje in jo je bilo le redkokdaj videti izven očetne hiše, se zdaj sploh ni več pokazala nikjer drugje kakor v cerkvi ali na domačem vrtu in po prostorih domačije.

Kmalu po smrti staršev, po katerih mu je pripadla njihova hiša in je v njej bival sam, se je čevljar docela izpremenil. Tako, kakor je prej nje čase postopal, je zdaj vztrajno posedeval v svoji delavnici in je dan in noč tolkel po podplatih. Bahavo je razglasil nagrado za tistega, ki zna napraviti boljše čevlje ali drugo obutev. Najemal je samo najboljše pomočnike in jih je v svoji delavnici priganjal, da so mu sledili in vsak svojo reč tako uredili, kakor je zahteval. In res je dosegel, da niso samo domača vas, marveč, da so v veliki meri tudi sosednje doline dajale njemu delo in da so slednjič prihajali posamezniki iz trga in iz drugih krajev, ki so si dali meriti pri tem čevljarju. Še dalje naokrog se je razširil njegov sloves, da so mnogi, ki so hoteli v planine, naročali čevlje pri njem. Hišo je lepo preuredil in v njegovi trgovini so se na polica svetili čevlji in škornji. In ko se je ob nedeljah zbralo v vasi prebivalstvo doline in postajalo

tam okrog štirih lpi, je ta in oni rad stopil k čevljarjevi hiši in je skozi veliko okno pogledal v prodajalnico, kjer so se mudili kupci in naročniki.

Zavoljo svoje ljubezni do planin je zdaj tudi najbolje izdeloval planinarske čevlje. V gostilni je rad govoril, da ni nikogar, ki bi mu mogel pokazati planinski čevljar drugačnega izdelka, da bi se lahko primerjal z njegovim. »Tega ne veste«, je rad dostavljaj, »in svoj živ dan se niste izvedeli, kak mora biti ta čevljar, da sedé žebli na podplatnu kakor zvezdnato nebo in da ima primerno železja, da je na zunaj trd in ga še tako oster kamen ne prizadene, znotraj pa da je mehak in se prilaga nogi kakor rokavica roki.«

Možster si je dal napraviti veliko knjigo, v katero je vpisoval vse izgotovljeno blago in imena svojih dobaviteljev, pripisoval pa je opombe o kakovosti blaga in izdelka. Obutev ene in iste vrste je bila zapovrstjo oštevilčena in knjiga je ležala na veliki polici v njegovi trgovini.

Ceprav lepa barvarjeva hči v trgu ni prišla na spregled iz domače hiše, četudi ni obiskovala prijateljev in sorodnikov, je vsaki možster vendar tako uredil, da ga je videla od daleč, ko je šla v cerkev, ali ko se je mudila na vrtu, ali pa z okna svoje sobice gledala čez travnike. Ker se je tako pogostokrat razgledovala, je barvarjeva žena dolgo in vztrajno moledevala za svojo hčer in je naposled dosegla, da je trdovratni barvar popustil in da je čevljar, ki se je vendar tolikanj poboljšal, odvedel lepo in bogato tržanko kot svojo ženo v domačo vas. Toda barvar je bil vsakakor moč z glavo na pravem kraju. Kdor je pravega kova, je rekel, mora opravljati svojo obrt, da cvete in napreduje, in zato mora žena, otroke in vse, kar je pri hiši, vzdrževati, domačijo čedno držati in še kaj prihraniti, kar edino pripomore do časti in ugleda. Zavoljo tega hčerki ni dal nič drugega za doto kakor lepo opravo, vse drugo pa je moževa naloga, da poskrbi za bodočnost. Rekel je, da je njegova barvarija s

posestvom vred ugledna in spoštovanja vredna obrtnija, ki mora obstojati zaradi njegove časti in da mora vse služiti kot temeljna glavica, zato je da ne more od tega ničesar odkrhniti. Ko pa bosta nekoč on in žena umrli, potem seveda pripade barvarija s kmetijo vred edinki in potem naj čevljarka in čevljar s tem počneta kar hočeta: vse to pa le, ako bosta kot dediča vredna, da dediščino prevzameta; če pa tega ne bosta vredna, preide dediščina na njune otroke in, če teh ne bo, pa — z izjemo dolžnega dela — na druge sorodnike.

Čevljar tudi ni ničesar zahteval, ponosno je dokazal, da mu gre le za lepo barvarjevo hčerko v trgu in da jo bo že znal vzdrževati, kakor so jo vzdrževali doma. Kot svojo družico jo je ne samo oblačil lepše kakor so se nosile vse druge vaščanke in dolinke, marveč tudi lepše kakor je bila kdajkoli doma opravljena. Jed in pijača in vse drugo ravnanje, je rekel, mora biti boljše in obzirnejše kakor prej v domači hiši. In da bi kljuboval tastu, je z odvišnim denarjem dokupoval vedno več zemlje, da je kmalu imel prav čedno posestvo.

Ker pridejo vaščani tako redko iz svoje dolnice in celo v trg ne zahajajo kaj pogosto, ker jih od njega ločijo pogorja in šege in ker se doslej še ni primerilo, da bi kak dolinec zapustil svojo dolino in se naselil v sosedni dolini — večkrat pa se zgodi, da se je kdo naselil kje daleč stran — in ker slednjič nobena žena ali dekle ne odroma rada iz doline, razen v precej redkem primeru, da sledi klicu ljubezni in gre kot zakonska žena svojemu možu v drugo dolino, se je zgodilo, da lepa barvarjeva hčerka iz trga tudi potem, ko je postala čevljarjeva žena, na vasi ni bila vaščanom nič drugega kakor tujka, in čeprav ji niso storili nič hudega, marveč so jo zaradi lepote in lepih navad celo ljubili, je vedno bilo nekaj, kar se je zdelo kakor sramežljivost ali če hočete, kakor obzirnost, ki ni do-

ske koračijo danes v zelo majhnih oddelkih, lahko bi rekli v krdelcih. Pri belem dnevu se vojaška krdela ne premikajo po nepotrebnem v sovražnikovi bližini in ne koračijo po odprtih cestah ter se tudi ne ustavljajo na točkah, ki jih je lahko dognati na zemljevidu. Ponoči ne smejo goreti taborni ognji, niti cigarete ne smejo tleti. Barva vojaških oblek, orožja in orodja je prilagodena pokrajini ter se spreminja, kakor to zahteva letni čas. Ko se približa zima, oblečejo vojakci bele plašče in čepice in primerno prepletkajo svoje tanke. V močvirnatem gozdu Bele Rusije ali pa v džunglah Vzhodne Indije imajo vojaki čisto posebne uniforme. Tudi mornar in letalec ravna tako podobno: ladje in letala imajo tu svetlo, tam temnejšo barvo, kakor pač križarijo pod bolj južnim ali severnim nebom in kakor se pač svetlikajo morski valovi. Letalska krila so na gornji strani po navadi drugače prepletkana kakor spodaj, to pač z namenom, da so manj vidna z zemlje in s sovražnega lovskega letala.

Umetna megla je postala zelo dobrodošla pomočnica na kopnem, na morju in v zraku.

Ona zakriva sovražniku vsak vpogled, zakriva odprte cilje in zavaja sovražnika k streljanju v slepo in s tem k trošenju streliva. Teže kakor oko se pa dá varati uho. Kdor je kdaj stal ponoči na straži, vé, kako daleč gre glas. Zato skuša bojevniki na fronti preprečiti vsak močnejši šum, kadar gre na patrolo ali na pohod. Preprečuje izdajalski ropot prateža, in breščanje koles na ta način, da stvari dobro priveže, kolesa pa ovije s slamo ali senom. S posebnimi napravami skuša oslabiti šum motorjev, žvenkljanje verižnega pogona na tankih, grom topovskih strelcev in regljanje ročnega strelskega orožja. Pogostokrat z močnim ognjem iz strojníc in topov preglašajo nastop velikih tankov.

Sodobna vojska uprizarja navidezne postojanke pešadije in topništva,

navidezne gradnje mostov, cest in prog, slepilne pohode različnih kolon in velika zbirališča čet, razpošilja po telefonu in radiu izmišljena poročila in dogovore, razmetava letake ter razširja najrazličnejša »poročila« in »novice« po posebnih agentih, da zavaja nasprotnikovo poročevalsko službo. A to spada že v področje propagande. Nikakor pa ni slepilen manever, ako se uvaja takšno novo orožje, kakršna so prejšnji teden začeli uvajati Nemci, ki z raketskimi letali skoraj nepretrgano obstreljujejo področje Londona in zbirališča v južni Angliji.

ZANESLJIVA

— Ti, kaj misliš, bi bila Mira zmožna obdržati kako tajnost zase?

— Popolnoma zanesljivo! Pol leta sva že prijatelj in se imava rada, pa mi še do danes ni povedala, da sta se vidva pred tremi meseci zaročila!

pustila tiste pristrčnosti in enakovrstnosti, kakršna je vladala med vaščankami nasproti vaščankam in med vaščani nasproti vaščanom. Tako je bilo, ni se dalo odpraviti in se je še stopnjevalo zavoljo lepše nošnje in zaradi olajšanega življenja čevljarjeve žene.

Svojemu možu je po prvem letu zakona rodila sina in nekaj let nato hčerko. Sodila pa je, da mož ne ljubi otrok tako, kakor si je predstavljala, da bi to moralo biti, in kakor se je sama zavedala, da jih ljubi. Kajti njegov obraz je bil ponavadi resen in zaposlen z delom. Mož se je le redkokdaj igrakal z otrokoma in je govoril z njima vedno resno, kakor je pač bil navajen govoriti z odraslimi. Kar pa se hrane in obleke in drugih vnanjih reči tiče, je za otroka neoporečno skrbel.

V prvem času zakona je prišla mati barvarka večkrat iz trga v vas in mlada dva zakonca sta rada obiskala trg ob prošenju ali drugih slovesnostih. Ko pa sta prišla otroka na svet, se je spremenilo. Če že matere ljubijo svoje otroke in hrepenijo po njih, je to še bolj v navadi pri babicah. Kar bolešno hrepene kdaj pa kdaj po svojih vnučkih. Mati barvarka je prihajala zelo pogosto v vas, da je videla oba otroka, prinašala jima je darila, se pomudila pri njih in se potem poslovila z lepimi nasveti. Ker pa starost in zdravje nista več dopuščali materi barvarki pogostejših obiskov in je oče barvar iz tega vzroka ugovarjal, so se domislili nečesa drugega in so zadevo obrnili takole: posledaj sta otroka prihajala k babici. Mati ju je sama pripeljala z vozičkom. Večkrat pa sta bila, oba še tako drobna in dobro zavita, izročena dekli, ki ju je z vozom prepeljala čez preval. Ko sta bila že večja, sta šla peš z materjo ali z dekom v trg. In ker je bil deček spreten, čvrst in bliser, so ga puščali že kar samega po znani poti čez preval in če je bilo lepo in je prosil, so mu tudi dovolili, da ga je spremljala sestra. Kaj takega je pri vaščanih v navadi, ker so vsi močno vajeni hoje; in starši,

Možganska operacija prepreči slepoto

Oko je kralj čutov — človek se rodi v svetu gledanja in izguba nobenega drugega čutila ga ne zadene tako, kakor slepota. Zato se ne sme čuditi, da odkriva človeštvo vedno nova sredstva in pota, kako bi vrnilo slepim zopet vid, odnosno, kako bi vsaj preprečilo grozečo slepoto. Da pri tem ne sodeluje samo očesno zdravilstvo, temveč tudi živčna kirurgija, je poročal dr. Sorgo s prve kirurške vseučiliške klinike na Dunaju v »Münchener medizinischen Wochenschrift«.

Presenetljivo je, da si bolniki pogosto sploh niso na jasnem glede preteče izgube vida. Tako je bilo z nekim možem, ki je bil na eno oko popolnoma oslepel, na drugo je pa videl samo še deloma, pa se svojega strašnega položaja sploh ni zavedal. Zaposlen je bil kot avtomehanik in vsako jutro se je vozil z avtom na delo. Nobena nesreča se mu ni pripetila. Najbrž v takih primerih ljudje slabšanja vida ne občutijo kot bolezen. Telesno se počutijo dobro, bolečin nimajo nobenih, njihova delazmožnost se ne zmanjša in njihovo občevanje z okolico se občutno ne omeji. V prvi vrsti ima pri tem pač svojo vlogo tudi dejstvo, da opeša vid polagoma in da se človek temu nekako privadi.

Taki primeri spadajo v delokrog živčnega kirurga. Tu namreč ne gre za očesno bolezen, temveč večinoma za čir v možganih, na možganski mreži, ali na živčnih koreninah, vodečih k očesu. V zadnjih letih je bilo na prvi kirurški vseučiliški kliniki na Dunaju ugotovljenih 21 primerov popolne ali delne oslepitve. Čeprav tudi tu ne moremo zahtevati nič nemogočega, so vendar lahko kirurgi rešili in obvarovali več takih bolnikov popolne oslepitve. Lahko se seveda zgodi, da je čir preveč razraščeno okrog žile dovodnice, tako da ga kirurg ne more odstraniti, ne da bi poškodoval žilo. V drugih primerih je morda čir že tako razvit, da je pomoč prepozna. Vendar so pa uspehi kirurgije v tem pogledu zelo veliki, če pomislimo na težkoče, ki jih mora premagati kirurg, ko operira možgane.

Seveda lahko zatro zdravniki mnoge čire tudi z rentgenom. Zatiranje novih tvorb brez rentgenovih žarkov si sploh ne moremo več misliti, in ta način zdravljenja se je izkazal kot izredno blagodejen. Pri motnjah vida, nastalih po čirih v območju živčnega sistema, je pa razmerje zdravljenja s pomočjo rentgena in možgansko-kirurških posegov 1:7. Očesni zdravnik, ki pregleduje svoje bolnike, najde pogosto na ozadju očesa važno izpremembo, obstoječo v oteklini mesta, na katerem pride očesni živec v oko. Pogosto ugotovi tudi, da so vene v bližini močno zakrivljene in razširjene. Če ugotovi to, ve takoj, da gre za zagatno papilo. Če pomislimo, da se pojavi zagatna papila v 80% vseh možganskih čirov, je pač jasno, kolikakega pomena je lahko ta diagnoza za očesnega zdravnika in kirurga.

Tako se je z velikim zboljšanjem metod, zlasti pa tudi možganski kirurški tehnike zopet

zmanjšala nevarnost oslepitve zaradi možganskih čirov. K temu so pripomogli tudi nemški zdravniki in raziskovalci. Ves trud in odgovornost so prevzeli nase ti kirurgi, da bi odvrgli od bolnikov strašno usodo oslepitve, kolikor je pač to v človeških močeh.

Kaj je biologija?

Beseda biologija izhaja iz grščine in pomeni življenjeslovje ali znanost, ki se bavi z raziskovanjem življenja. Pri tem je treba upoštevati človeka, živali in rastline, v katerih življenju je še toliko skrivnosti in neznank, da vseh še učenjaki ne znajo raztolmačiti. Vsako živo bitje ima neke posebne zakone, po katerih živi, se razvija ali tudi propada.

Človek na primer mora dobiti določeno vrsto hrane, imeti mora streho in obleko, da se lahko njegovo življenje normalno razvija. Kakor hitro nastopijo spremembe v notranjih in zunanjih organih človeka ali živali, se pojavijo kot posledica razne bolezni. Človek diha, misli in govori. V življenje se neštetokrat jezli, poje, se žalosti, po njegovih žilah teče kri, srce mu bije, žleze izločajo sokove, želodec vari in nešteto podobnih in nevidnih pojavov se dogaja v živem organizmu.

Na podoben način živi rastlina. Ko nastopi spomladni toplo vreme, se začnejo pretakati po rastlini sokovi. Drobne koreninice vsrkavajo sok iz zemlje in ga pošiljajo po koreninah v deblo, iz debela v veje in dalje v listje in cvetje. Poleg tega pa je še nešteto življenjskih pojavov, ki jih raziskuje znanost, da bi vse skrivnosti postale človeku jasne, ker šele takrat bo laže obvladal prirodo; to znanstveno raziskovanje se imenuje biologija, človek kot znanstvenik pa biolog.

Utrinki

Iz tuje bolesti se uči prenašati lastno gorje!

Kdor si denar izposodi in vé, da ga ne bo vrnil, ni nič drugega kakor vljuden tat.

Najmanjšo nesrečo sprejememo vénsih z večjo resnobo kakor največjo srečo.

Mnogokrat zavidamo tiste ljudi, ki nas zavidajo.

Mnogo ljudi je zato nesrečnih, ker imajo sreči napačne pojme.

Ob graji vedno zahtevamo dokazov, ob hvali se jim odrečemo.*

Kamor te kliče dolžnost, tam se žrtvuj. Luč, ki sveti, mora zgoreti.

še zlasti možje takega kova, kakršen je bil čevljar, radi vidijo in so veseli, če so njihovi otroci razumni.

Tako sta torej oba otroka šla čez preval večkrat kakor vsi drugi vaščani. In ker je njuna mati veljala v vasi kolikor toliko za tujko, sta se zaradi tega tudi otroka vaščanom nekoliko odtujila in nista bila toliko domačina kakor tržana.

Sinko Konrad je bil tako resne narave kakor oče, hčerka Suzana, tako imenovana po svoji materi, ali skrajšano Sana, pa je bila polna vere v njegovo znanje, v njegovo preudarnost in v njegovo moč in se je brezpogojno izročala njegovemu vodstvu, prav tako, kakor se je mati brezpogojno podrejala očetovemu vodstvu, kateremu je zaupala vso uvidevnost in spretnost.

Ob lepih dneh so lahko videli zjutraj oba otroka romati po dolini proti jugu. Šla sta čez travnik in sta se približala gozdu pod prevalom. Po gozdni poti sta se polagoma vzpenjala in sta prišla še pred poldnem nizdol na odprte trate na drugi strani potni trgu. Konrad je razkazoval Sani dedkove travnike, potem sta šla čez dedkova polja, kjer ji je razkazoval vrste žita, potem sta gledala na bele rjuhe, obešene na drogove pod-napuščem dedkove hiše, kjer so se sušile in plapolale v vetru ali napravljale smešne podobe, potem sta poslušala dedkov mlin in topot stop za drobljenje čreslovine, ki jih je bil napravil ob potoku za tkalce in strugarje, potem sta še zavila okrog ožona njegovih polj in sta kmalu nato stopila skozi zadnja vrata na vrt barvarje, kjer ju je sprejela babica. Ta je vedno slutila, da pride otroka, gledala je skozi okno in ju je od daleč spoznala, ker se je Sanina rdeča rutka živo svetlikala v soncu.

Babica je povedla otroka skozi pralnico mimo tiskalnice v izbo, kjer ju je posadila in ni pustila, da bi odložila ovratno ruto ali jopico, da se ne bi prehladila. Pridržala ju je na kosilu. Po kosilu sta se lahko prezračila, se igrala, smela

sta postopati po prostorih dedkove hiše in sta lahko počenjale, kar ju je bila volja, samo da ni bilo kaj nevskečnega ali prepovedanega. Barvar, ki je vedno prišel k skupnemu kosilu, ju je izpraševal, kako je kaj v šoli, in jima je posebe zabičeval, česa se morata učiti. Popoldne ju je babica, še preden je bil čas, priganjala k odhodu, da ne bi kesnila. Čeprav barvar hčerki ni bil dal dote in ni obljubil pred smrtjo dati kaj od svojega premoženja, se žena vendar ni čutila tako strogo vezana na te reči in otrokoma ni samo na obisku dajala marsikaj, med drugim tudi kak novčič ali kaj drugega, kar je bilo precej vredno, marveč jima je tudi vselej povežala dve culci s takimi rečmi, o katerih je menila, da so potrebne ali da bodo otrokoma v veselje. In najsi so tudi v čevljarjevi hiši imeli takih reči v zadostni meri, jih je radodarna babica vendar dajala in sta jih otroka nosila kot nekaj posebnega domov. Tako se je zgodilo, da sta otroka na sveti večer nevede nesla domov darila, ki so bila v škatlah dobro zapečatena, da jima jih je tisto noč prinesel Božiček.

Ker je babica vedno prezgodaj priganjala otroka na pot, da ne bi prišla prepozno domov, je s tem doseгла, da sta se otroka vprav na povratku zadržala zdaj na tej, zdaj na oni strani. Rada sta posedala med leskovjem na prevalu in sta s kamenjem tolkla lesnike ali pa sta se, kadar ni bilo lesnikov, igrala z listjem ali s šibami ali z mehkiimi, rjavimi storžki, ki so v zgodnji pomladi padali iz iglavcev. Pogostokrat je Konrad pripovedoval sestrici zgodbe, ali pa jo je, ko sta prišla do rdečega znamenja, povedel po kočku stranske poti na levo proti višavju in ji je rekel, da odtod drži pot na Snežno goro, kjer so skale in grušč, koder poskakujejo gamci in se spreletavajo veliki ptiči. Večkrat jo je peljal izven gozda, da sta ogledovala suhe poseke in majhno grmičje pušobnih rastlin, toda spravil jo je vedno spet nazaj in jo privedel vselej še pred mrakom domov in je bil pohvaljen. (Dalje)

Skrivnostni goslač

Paganini!? Kdo ne pozna tega imena, moža tega sedaj že skrivnostnega imena? Že je (1940) minilo sto let, odkar je na sončni Rivieri legel k počitku, pa še vedno razglablja o njegovi čudežni umetnosti in o njegovem vratolomnem znanju, ne da bi mogli pri tem odkriti tajnosti njegovega uspeha, skrivnosti njegove bajeslovne virtuoznosti na goslih. Pojavil se je kakor meteor in z 19. letom napisal svoje glavno delo, 24 kaprice za samo vijolino, ki se jih še dandanes lotijo le največji umetniki na tem težkem instrumentu. Okrog stopetdeset let je tonilo v večnost in v tem razdobju se je pojavilo mnogo sijajnih vijolinistov, še več skladateljev, a nihče ni mogel posnemati Paganinija, nihče napisati takega dela kakor so njegov prvenec, njegove Kaprice.

Že za njegovega življenja je krožilo okrog Paganinija nebroj govoric in bajk. Pripovedovali so, da je v mladih letih umoril žensko, ki jo je strastno ljubil in da se je v ječi, kjer je delal pokoro za svoj zločin, zapisal samemu vragu. Ta da mu je kot protiuslugo zaupal skrivnost virtuoznega igranja, ki ga po Paganiniju ni nihče več dosegel. In še mnogo drugih pripovedk je sprožil ta skrivnostni mož, ko je desetletja romal po evropskih glavnih mestih in povsod želi nezasišane uspehe. Že njegova zunanja postava je vplivala magično. Visoke rasti, suhljatega telesa, pa z ognjem v očeh, zasenčenih po črnih, dolgih laseh, ki so obrobljale njegov koščeni obraz, se je pojavljal na odrih in sukal lok po svojih goslih, da so zaigrale nebeške melodije, in izvajale tehnične vragolije, ki jih še dandanes ne morejo v taki sijajni popolnosti posnemati. Sam Liszt, sam med največjimi pianisti vseh časov in ki je kot tak dobro ločil pleve od semena, je zapisal, da drugega Paganinija ne bo nikdar več med živimi. Kdor ga ni slišal, ne bo verjel tej trditvi, tako pristavi Liszt temu svojemu čudnemu stavku. Istega mnenja so bili Schumann, pa Brahms in mnogi drugi tedanji glasbeni veljaki, ki so imeli srečo prisostvovati Paganinijevemu koncertu.

Njegov sodobnik Laphaleque je zapisal neke, da mu je Paganini sporočil, da bo pred svojo smrtjo odkril skrivnost svojega znanja. Pristavil je, da bo njegova metoda vijolinskega pouka obsegala le nekaj strani in da bodo vijolinisti nad njegovim naukom obstrmeli. Njegov prašnik prijatelj prof. Schottky je takisto sporočil v svojem »Paganinijevem življenjepisu«, da mu je ta ponovno izjavil, da bo po končanih turnejah, ko se bo na stara leta umaknil v pokoj in zatíšje, odkril svojo tehnično skrivnost. Njegov nauk da bo zasenčil vse dotedanje učne metode. Osramotil bo konservatorije vsega sveta, kajti po njegovi metodi bo mladenič lahko osvojil vse dosegljivo znanje na vijolini kvečjemu v treh letih pouka in učenja, docim mu sicer na akademijah ne zadostuje niti deset let najnapornejšega vežbanja.

Prav tako je znano, da je Paganini v mladosti že deloma sporočil to svojo skrivnost nekemu violončelistu, ki se je v najkrajšem času povzpел do odličnega virtuoza. Žal pa ta po Paganinijevi smrti ni čutil potrebe, da bi to skrivnost zapustil svojim naslednikom ali jo sporočil svetu.

Paganini sam je zapisal o tej svoji čudežni metodi: »Ni slučaj, ki mu dolgujem svojo skrivnost, marveč marljiv študij, ki me je privedel do tega odkritja. Po moji metodi ne bo treba več ko štiri do peturnega študija na dan. Napad-

Kakšna je bila Devica Orleanska?

Med mesti francoske severne pokrajine Normandije, ki zaradi invazije zelo trpijo — zlasti po letalskih napadih — je tudi sloveči zgodovinski Rouen. To ime je znano po vsem svetu, za Francoze pa ima posebno svečan zvok. To je namreč mesto mučeniške smrti znamenite francoske narodne junakinje Device Orleanske. Ivana d'Arc, rojena 1412 v Domremyju, je bila goreče pobožna in je francoskega kralja prepričala, da bo ona z božjo pomočjo rešila Francoze izpod angleške oblasti. Res je pri Orleansu premagala Angleže, ki pa so se ji pozneje maščevali s tem, da so jo odkupili od izdajalca Lignyja za 10.000 frankov. Nato so jo obsodili kot čarovnico v smrt na grmadi in je zgorela dne 8. maja 1431. na glavnem trgu v Rouenu. Njena izredna veličina je dala že mnogim pisateljem snov za romane in žaloigre.

Vsako leto 7. in 8. maja zatorej proslavi mesto Orleans spomin na junaško deklico in ta vsakoletna slavnost, h kateri se vozijo v velikem številu ljudje iz Pariza, je bila l. 1931. že petstota. 9. maj je v Franciji narodni praznik v čast Jeanne d'Arc. Čeprav so postavili tej junaški pastirski deklici več spomenikov kakor Napoleonu, ima na vsakem teh nešteti spomenikov iz marmorja, brona in kamna ter na vseh slikah Jeanne d'Arc, proslavljena Devica Orleanska, drugačno podobo. Vsak kipar, vsak slikar je drugače upodobil deklico, ki je odločila stoletno vojno med Francijo in Anglijo v korist svoji domovini, vsak umetnik jo je ustvaril, kakor si jo je zamišljal, ta junaško, oni naivno, tretji spet romantično.

Vprašanje je torej, kakšna je bila v resnici Jeanne d'Arc. Njene različne ovekovečene podobe

Znamenita katedrala v Rouenu je zdaj skoraj docela porušena

na pa bi bila domneva, da leži skrivnost moje-ga znanja le v uglasitvi vijoline ali pa v loku ...

Mož je torej legel v grob, ne da bi bil svetu odkril svoje učne metode. Zato pa je do današnjega dne narasla literatura o tej njegovi skrivnosti v nedogled. Ž njo je kakor s kvadrato kroga. Eden pobija drugega, vrstijo se vse mogoče razlage. Dejstvo pa je, da se tudi največji virtuozi lotevajo njegovih del le po dolgem desetletnem študiju. Njegove Kaprice, to nedoseženo delo vijolinistične literature, so vobče preizkušnje najvišjega znanja na vijolini. Pa še kako redko jih srečujemo na sporedih vijolinskih virtuofov, ki romajo po svetu in razkazujejo rado-vednemu poslušalstvu svoje vijolinske umetnosti. Nizko je procentno število slušateljev konservatorijev in glasbenih akademij, ki bi se mogli po končanem osem- ali desetletnem študiju producirati s temi kapricami, da ne govorimo o najtežjih, med katerimi so tudi take, da jih vobče tudi največji umetniki ne zmorejo. Paganinijevi sodobniki so proglasili to njegovo delo za neizvedljivo. Dejali so, da teh ugank ne more nihče igrati.

Po Paganinijevem nastopu v Parizu, ki je tiste čase veljal za središče glasbenega sveta, so poročali listi v najvišjih ditirambih. V »Journal des Debats« je kritik Castil-Blaze zapisal med drugim: »Blagrujmo se, da živimo v dobi tega čudodelnika. Če bi bil zaigral na svoji vijolini tako kakor snoči resimo pred dobrimi sto leti,

Devica Orleanska po Ingresovi sliki

potrjujejo, da menda ni prave slike iz njenega časa. Francoski državni arhiv ima sicer v svojih letopisih risbo, ki izvira brez dvoma iz časa Jeanne d'Arc. Toda strokovnjaki ne prisojajo posebne vrednosti tej risbi, ker jo je po njih sodbi naredil samouk, ki je bil povrh še nena-darjen.

Ali morda ni pojnil zunanosti Jeanne d'Arc idealist Schiller ali skeptik Bernard Shaw? Ali je bila ta junakinja mlado dekle ali ženska v polnem razcvetu. V kapeli najlepše gotske cerkve v Rouenu je upodobljena ta junakinja z mečem v roki, kakor na večini spomenikov. Toda kakor pripovedujejo letopisi, ni ta meč ranil niti enega človeka. Samo enkrat je baje izgnala Jeanne s topo stranjo meča potujočo prodajalko iz stojnice. V orlanskem muzeju, imenovanem »Museum Jeanne d'Arc«, kjer je največja zbirka spomenikov na junaško Jeanne d'Arc, je celo nadstropje napolnjeno z njenimi slikami. Fragonard je naslikal njen zmagovalni prihod v Orleans ter jo upodobil kot junaško kmetico z rdečimi lici in dolgimi rumenkastimi očmi. Simon Vouet, slikar 17. stoletja, jo je ovekovečil kot vojaško oblečeno »Diano de Poitiers«. A. J. Vinchou v 19. stoletju ji je dal spet črne, ognjevitve oči.

Med vsemi temi številnimi slikami je tudi ena neznanega izvora. In na tej sliki je Jeanne upodobljena kot mlado knetsko dekle z debelimi ustnicami in neobičajno velikimi očmi. V tej podobi ni nič demoničnega, niti junaškega, temveč Jeanne je, kakor da jo preveva neka notranja skrivnostna sila. Z njenega obraza odseva mir, skrivajoč v sebi največjo moč, in v očeh se zrcali neskončna vera v višjo moč. Zmeraj več je tistih, ki vidijo v tej podobi najzvesteje podano junakinja francoske zgodovine.

bi ga bili sežgali kot navadnega čarovnika. Še sedaj nisem docela prepričan, da ni čarovnik. Tartini je nekoč v sanjah ugledal demona, ki je igral na vijolini vražjo sonato; ta demon je bil vsekakor Paganini. Ne, v resnici ta neobgljeni, demonček, ki ga je Tartini poslušal in ki mu je predvajal svoje dvojne trilkice, razne nenavadne modulacije, svoje nagle odstavke, je bil nedolžen učenček proti virtuožu, ki smo ga snoči poslušali.

Na kraju te svoje zanimive kritike piše Castil-Blaze: »Prodajmo vse, kar imamo, da moremo poslušati Paganinija. Žene naj neso v koncertno dvorano svoje dojenčke, da se bodo mogli le-ti po šestdesetih letih hvaliti, kako so videli na lastne oči in ališali na lastna ušesa tega najvišjega mojstrovalca vseh časov.«

Skladatelj in virtuozi Liszt je prav po tem slovitim pariškem koncertu pisal v pismu prijatelju: »Kakšen človek, kakšna vijolina, kakšen umetnik! Moj Bog, kolikšno trpljenje, kolikšne tegobe, kolikšne muke v tistih starih strunah!« Zdaj razumemo, kako je mogel skladatelj Schubert zapisati o Paganinijevi igri: »V Adagiu sem slišal angela petiti«

O svoji umetnosti je končno Paganini razodel najgloblje skrivnost, ko je nekemu prijatelju tolmačil:

»Moraš globoko čutiti, če hočeš, da bodo drugi tebi čutili ...«

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Kako vkuhamo češnje brez sladkorja. Češnjam potrgamo pecilje, jih operemo, odcedimo, pobereemo iz njih koščice in jih denemo prav na tesno v kozarce. Potem zapremo kozarce s pergamentnim papirjem in jih kuhamo v sopari približno tri četrti ure. Tako vkuhane češnje rabimo pozimi za zvitek.

Korenje kot prikuha. Po kmetih sejejo korenje le za svinje, malokje ga goji gospodinja tudi za družino. Pa ko bi vedela in verjela, kako zdravo je to sočivje, bi ga gotovo višje cenila. Okusneje je rumeno korenje, kakor ga vidimo po mestnih trgih. Kot prikuha je izvrstna jed. Korenčke ostrgaj in tanko zreži na rezance. Zavri malo vode, vrzi vanjo korenje in nekoliko povri. Potem si pripravi redko prežganje iz masti in moke, zalij ga s par žlicami korenove vode in pomešaj, da se razkuha. Potem stresi v to korenje z ostalo vodo, pridaš košček sladkorja in žlico kisa ali limone, osoli ter prevri. Daj ga na mizo s krompirjem, najbolje je v obliki preja. Korenje naj bo precej gosto, zato ga kuham na mali vodi; če pa vodo pozneje odlivaš, vzameš jedi mnogo hranilnih soli, ki so se raztopile v vodi. Nekatere kuharice imajo radi dušeno korenje. Zrežejo ga istotako na rezance in vržejo na razbeljeno mast, maslo ali olje ter duše, dokler se ne zmečka. Tudi temu pridenejo sladkorja in ga okisajo ter zalijejo. Nekatere zarumene prej na masti čebulo in peteršilj.

Drobni nasveti

Mastne madeže na marmorju polij s kisom in pusti nekaj časa. Potem umij madeže s toplo vodo. Izginili bodo.

Madeže od rdeče tinte namaži s svežo gorčico. Rdeča barva izgine, madež pa, ki še ostane, izperi s krpico in izginil bo.

Mastne madeže na ovratniku sukniča ali na usnju pri klobuku očistiš z 10 deli vode in 1 delom salmijaka. S to mešanico umij umazana mesta s pomočjo gobice ali krpice.

Pranje svilениh robcev. Zričaj surov krompir in ga otisni. V tej vodi operi robce, čisti bodo in dobili bodo blek. Čim več robcev, tem več je treba krompirjevega soka.

Črnilo iz belega perila vzameš, če ga pereš v klorovi vodi. Pazi, da klorovo apno (dobiš ga v drogeriji) ne prežga perila. Uporabljaš ga tako: vzemi čisto belo krpico, daj nanjo 1 kavino žličko klorovega apna, zaveži krpico in jo stiskaj v topli vodi tako dolgo, da se klor raztopi. Potem peri madež v vodi. S krpico očisti madež, ki izginja. Večkrat aplahni in pazi, da ne pride klor na perilo, temveč le skozi krpico.

Zgodbica o avtomobilu

Tole se je v resnici zgodilo. Vlada in Jože sta bila velika prijatelja. Mlado življenje jima je potekalo v prijetnem sožitju in daleč naokoli sta služila materam za zgled, ki so ga stavljale svojim hčeram, češ: pogledite ju samo, kako se razumeta in toliko časa že hodita skupaj!

Ze nekaj let je minilo od tedaj, ko se je Jože odločil, da se bo z Vlado poročil. Vlada je bila nadvse srečna, saj si boljše fanta za moža ni mogla želeli. Jože je bil priden in delaven. Res, da ji ni izkazoval ljubezni s tisto potravnostjo, kakor to delajo nekateri fantje, ki venomer kupujejo in poklanjajo dekletom razna darila, da si tako čim zanesljiveje ohranijo njihovo naklonjenost. Ne, Jože je bil varčen fant! Kadil ni, pil ni in tako si je mogel od svoje skromne plače vsak mesec prišediti nekaj denarja. Natihoma je nosil v sebi željo, prihraniti si toliko, da bi si mogel nekoč kupiti nov avtomobil. Nikomur ni zaupal svojih želja in načrtov, da se mu ne bi smejali, še svojemu dekletu ne. Avtomobil mu je bil cilj varčevanja in z njim je hotem presenetiti svojo nevestico Vlado. Prihranil je že deset tisočakov. Vesel je bil prihranka, še bolj pa se je razveselil tridesetih tisočev, ki mu jih je iz Amerike poslal oče. Jože mu je bil pisal, da si je prihranil nekaj denarja in da si namerava kupiti avtomobil ter z njim presenetiti domače, nato pa da se bo z Vlado kmalu poročil. Očetu je bila všeč sinova varčnost in njegovo pametno življenje, pa mu je poslal denar za avto, da mu ne bi bilo treba zanj predolgo varčevati. Ko se bo pa poročil, mu je pisal, mu bo poslal še nekaj več.

Štirideset tisočakov je bilo za tiste čase lep denar in zanj si mogel kupiti že dober, celo luksuzen avtomobil. Tako se je pričel Jože po cestah ozirati za avtomobili, ki so drveli mimo nje-

ga, in si jih v misli izbirati. Danes mu je bil všeč ta in se je že odločil, da si bo kupil prav takšnega, jutri se je navdušil spet za drugačen motor in model. Vse njegove misli so se sukale okrog avtomobilov. Njegovo čudno spremenjeno vedenje in zanimanje ni bilo Vladi prav nič všeč.

Posebno še, ker so se v takšnih avtomobilih, za katerimi se je oziral, po navadi peljale tudi lepe dame. Prepričana je bila, da je Jože gledal za vozili zaradi poslednjih. V takšnih primerih je v njegovih očeh vselej zapazila skrivnostni ogenj.

Tako se je ustavil nekoč nedaleč od njiju razkošen avtomobil, ki se je ves bleščal v soncu. Jože si ga je hotel od blizu ogledati, toda Vlada mu tega ni pustila, ker je iz vozila izstopila lepa dama. Vlada je postala ljubosumna že skoraj na vsak avtomobil, pa čeprav ni bilo v njem nobene ženske. Jože je potrpežljivo prenašal njeno ljubosunnost, celo v užitek mu je bilo, saj se je mogel tako prepričati, da ga ima Vlada v resnici rada, obenem pa se je na tihem radoval, kakšno presenečenje ji bo pripravil, ko si bo kupil avtomobil. Takrat se bosta vozila, kamor in kolikor si bo Vlada želela. Videl se je že v svetlem zozilu, kako se z njo vozi na izlete po lepi slovenski zemlji. Na poročno potovanje pa jo bo popeljal po vseh evropskih deželah tja do Turčije in še dalje.

V tistih dneh, ko je prejel očetov denar, se je ob živahnem vrvenju vršil vsakoletni jesenski velesej. Razstavljali so poleg raznih strojev, pohištva in drugih stvari tudi avtomobile raznih svetovnih znamk. Tja se je napotil Jože in povabil s seboj Vlado. Pokazal ji je denar in dejal:

»Poglej, draga moja! Z denarjem, ki sem ga prihranil s pametnim in treznim življenjem in z onim, ki mi ga je poslal oče, si bova končno vendarle nabavila tisto, kar naju bo združevalo in osrečevalo vse življenje. Ne moreš si misliti,

Bolj kakor kdajkoli prej se bodo posamezne družine po sedanjih vojni trudih, da si ustvarijo lasten dom, pa naj bo še tako skromen. Nekatera zanimiva navodila čitamo v knjižici »Zlata knjiga mladeniča in moža«, ki je pravkar izšla:

Kdo si ne želi lastnega doma? Vsi! Brez dvoma prav vsi hrepenimo po lastnem domu in krovu, da se tako naposled rešimo bremena najemnine. Pri mnogih, ne dobro preračunljivih ljudeh, je edina želja in hrepenenje lastni dom in to samo zaradi najemnine. Računajo s tem, koliko so že in koliko bodo še izdali za ta neobhodno potreben izdatek. Naposled pridejo do zaključka, da bi v desetih letih imeli že s samo najemnino svojo hišo in ne samo to, pač pa za nameček lahko še drugo korist, namreč, to, da bodo oni sami lahko pobirali najemnino. Kako so taki računil zgrešeni, lahko takoj spoznamo, če pogledamo njihovo gnotno stanje. Kupili so parcelo za gotovino. Nekaj denarnih sredstev je še ostalo, najeli so podjetnika, željnega dela in zato tudi premalo poštenega. Napravil jim je proračun, seveda z najnižjo kalkulacijo, zamo da bi si pridobil delo. Ko je poslopje začelo rasti in so denarna sredstva primanjkovala, so jim dobri svetovalci (katerih ni samo dovolj, pač pa preveč), dajali nasvete: »Vzemi hipoteko, boš lahko počasi odplačeval, ali pa napravi, kar je nujno potrebno, ostalo boš pa ščasoma napravil«. Ne eno, ne drugo sredstvo ni priporočljivo.

Najbolje je, da si zagotovimo denarna sredstva v določeni višini ali znesku. Nikakor ne smemo v zahtevah preko dane možnosti in se vdajati raznemu razkošju ali romantizmu. Če smo srednjega sloja, je brezpogojno, da se odpovemo kapricam. Obveljati mora načelo, da hočemo novi

V hišo svetlobo in sonce!

koristi tvojemu domu? Ali ni pozimi obiskala ta ali ona bolezen tvoje rodbine? Ali se niso zagnezdile na stene, na pohištvo in vso stanovanjsko opremo nalezljive, bolezenske snovi, ki jih ne moreš odstraniti, tudi če še tako temeljito pospravljáš in čistíš?

Sonce s svojo toploto in s svojimi predirljivimi žarki bo vse te snovi odstranilo in pokončalo. Desinficira stanovanje zanesljivo in brez stroškov. Le pusti ga v svoj dom, naj pronikne v vsak kot! Vso škodo, ki jo naredi na stanovanjski opreml, ti tisočkrat povrne s tem, da uniči bolezenske krali in napravi tvoje stanovanje zdravo. Gospodinja, pusti, naj se preselí tvoje stanovanje! Saj to ni potrebno vsak dan, dovolj je, da presije sonce tvoje stanovanje enkrat na teden, ampak takrat pošteno in popolnoma!

Tudi vi si želite lastni dom

dom tudi obdržati in opustiti vse, kar ni bistvenega in kar podraži stavbo.

Vsak, kdor si želi postaviti lastni dom, mora upoštevati naslednje nasvete: zagotovi naj si pravočasno gnotna sredstva za vse delo. Parcela naj bo v skladu z gradbenim redom, regulacijskim načelom, v zdravem, sončnem okolju, po možnosti z izvedeno kanalizacijo, elektriko in plinom. Načrte in proračune naj izdela pošten in vreden strokovnjak. Zidanje zgradbe naj se prične šele tedaj, ko bodo načrti, proračuni in popisni deli popolnoma izdelani in je pogodba že podpisana. Neobhodno potrebno je strogo in zanesljivo nadzorstvo nad delom. Točno se je treba držati pogodbe. Izpmembe med delom in ustni dogovori niso priporočljivi, kakor tudi ni umestno, da se vmešavamo sami v delo na stavbi in dajemo delavcem navodila. Delo oddamo solidnemu podjetniku in ne smemo gledati vedno na najnižjo ponudbo. Nikakor ne smemo računati samo s poštenostjo in srčno omliko, temveč vedno le z lastno previdnostjo.

V splošnem ne smemo zaradi hiše nikdar tako varčevati, da bi si morali odtrgati od ust. Tudi ne smemo zapraviti z zidanjem zadnjega belica ali ostati kaj dolžni. Mala hipoteka ali posojilo s ugodnim odplačevanjem — tako imenovano amortizacija — je še nekako dopustno. Računati moramo, da lahko zbolimo in da se v družini pripeti kaj nevspešnega. S tem smo prikrajšani na zaslužku in ne moremo izpolniti obveznosti. Če pa je tisti, ki nam je dal denar, neumljen in nam naračajoče obresti požreje vse, se bomo kmalu znašli na cesti brez strehe in brez tako težko zasluženega in prihranjenega denarja.

Bolje je počakati še kakšno leto, kakor se pa preneglati in se zadolžiti tako, da nam zagreni vse življenje. Namesto, da bi uživali vso srečo in sladkost prijetnega lastnega doma, nam on postane težko breme.

kako sem srečen, da je prišel tisti veliki dan, o katerem sem sanjal še kot otrok!

»Oh, Jože!« je blaženo zavzdihnila Vlada in se naslonila na njegove prsi, tako so jo ganile njegove besede. »Tako sem srečna!« je dahnila po daljšem molku, v katerem se je že videla, kako se suče med svojo bleščečo opravo in jo s skrbjo in ljubeznijo briše in čisti.

V veselju in sreči ji je drhtelo srce, vso pot do velesejma se je razposajeno obešala na njegovo roko in poskakovala in skorajda zavriskala. Slednjič se bo tudi nji izpolnila želja, da se bo poročila in bo prvi svojim dragim Jožetu preskrbljena za vse življenje. Ah, skoraj se ni mogla vzdržati v to srečo, ki jo je vsa bogata in razkošna obiskala!

Ko sta se znašla v mogočnem vrvežu na velikem velesejskem prostoru, je Jožeta kar samo vleklo k prostoru, kjer so bili avtomobili. Vlada pa je bila tudi nečakavna in je šla Jožeta v prvi paviljon, kjer je bilo razstavljeno raznovrstno pohištvo, drugo si bova že pozneje ogledala. Jože pa tudi ni strpel več. Saj je že s prvim korakom na razstavnem prostoru občutil tisti radostni drget, ki ga bo prevzemal vselej, kadar bosta sedela v lastni avto!

Obveljala je njegova. Toda kakšno je bilo njegovo razočaranje, ko je Jože potegnil iz listnca svoje tisočake in jih začel odštevati na roko trgovcu z avtomobili. Vlada je za trdno mislila, da si bosta kupila stanovanjsko opremo, da se čim prej poročita. V njej je kar gorelo od razočaranja, jezno se je pomešala med ljudi in se izgubila izpred Jožetovih oči, ki so jo v gneči zaman iskale.

Drugi dan se je mogel Jože prepričati o njeni »veliki ljubezni« do njega, ko je prejel od nje pisemce, v katerem mu je v slovo napisala teh šest besed:

»Bodi srečen, želim ti lep avto!«

E. F.

PO SVETU

× **Nedolžne žrtve.** Da bi dobro poučili svoje čitatelje o obsegu angloameriških razdejanih v Normandiji, so odposlali nekateri pariški časopisi posebne poročevalce v to pokrajino, da bi podali verno sliko dogodkov. Bilanca za prvih 14 dni je strašna, piše dnevnik »Oeuvre«. 47.000 civilnih oseb je bilo ubitih, neštene vasi in mesta razdejana, preplašeno prebivalstvo je obubožno, in to je tolikanj slavičeno »osvobođenje« Francozov.

× **Proti uničevanju umetnin.** Sredi maja v Ženevi ustanovljeno »švicarsko društvo za zaščito umetniških zakladov v Evropi« je izdalo poziv, v katerem pravi, da je švicarsko ljudstvo zaradi uničenj umetniških del na vsem svetu in posebno v Evropi globoko pretreseno. Zato poziva to švicarsko društvo bojujoče se sile, naj store, še preden ne bo prepozno, vse, da ne bodo uničene ne nadomestljive dragocenosti naše kulture, ki predstavljajo duhovno dediščino bodočih pokolenj.

× **Politično ozadje sovjetske strategije.** Zagrebški dnevnik »Hrvatski narod« se je te dni bavil v uvodnem članku s političnim ozadjem sovjetske strategije, katere zadnji cilj ni nič drugega kakor boljševizacija vsega sveta. Nikakor se ne smemo pustiti varati s parolami, ki jih bruha Sovjeti v svet. Nikoli ne smemo pozabiti, da so stopili boljševiki le iz svetovnorevolucijskih vzrokov v to vojno. Uspelo jim je, da so utrdili svoje položaje na stroške Angloamerikancev predvsem na sredozemskem področju in na Bliznjem vzhodu. Zdi se, da so Angloameričani okuženi s sovjetskimi strupom.

× **Stalno nazadovanje rojstev v Angliji.** Kakor poroča angleška agencija Reuter, ugotavlja neko poročilo kraljevske komisije, da so v Angliji socialne in gospodarske razmere krive velikega nazadovanja rojstev. Iz teh razlogov omejuje britansko prebivalstvo število svojih otrok, ali pa je sploh brez otrok. Nadaljnji razlogi za to so skrb pred brezposelnostjo, skrb pred vojnami (!), slabe stanovanjske razmere, pomanjkanje javnih podpor pri vzgoji otrok ter socialni pritisk, pod katerim živi angleški delavec. Poročilo zaključuje, da se prebivalstvo Anglije ne pomlajuje, pač pa je neizbežno še nadaljnje padanje rojstev, če se doedanje prilike ne bodo izpremenile. Te trez-

ne ugotovitve so kričeča obtožba proti Churchillovi plutokratski kolidi, ki je pogoltna angleški narod v vojno proti Nemčiji, ker se je bala socialnega napredka.

× **Značilna pritožba angleškega mornarja.** Neke mornar se pritožuje v dopisu angleškemu pomorskemu časopisu »Lloyds List and Shipping Gazette« nad nehijensskimi razmerami, ki vladajo v prostorih za bivanje na angleških trgovskih ladjah. Mornar označuje te razmere kot sramoto za angleški narod. Prostori so polni mrčesa ter slabo osvetljeni in zračeni. Zaradi slabega postopanja častnikov nasproti ladijskemu moštvu pride večkrat do spopadov. Ni nobenega pravega sodelovanja in mornarji izgube zaradi tega vsako veselje do dela. Obžalovanja vredno je, da tudi pri gradnji najnovejših angleških ladij niso pazili na dostojnejšo izgraditev prostorov, ki so namenjeni ladijskemu moštvu. Brezupna je misel, da nikdar ne bodo izginili slabi prostori za ladijsko moštvo ter beznice v velikih mestih. Vojno se izplača dobiti le, če bodo dobili mornarji dobro prehrano in čista prenočišča.

× **Borba kitajske narodne vlade proti mamlom.** Kitajski vladni časopis »Mik Uohpao« v Nankingu je priobčil v četrtek zakon, ki ga je odobrila narodna vlada in ki pobi izdelovanje in trgovanje z mamilom. Kot mamila našteva zakon naslednje droge: morfilj, heroin, kokain in spojine teh drog. Kdor izdeluje te droge ali jih prodaja, bo obsojen na smrt. Kdor dovoli, da se mu vbrizgajo omenjene droge, bo obsojen z zaporom od 3 do 7 let. Uradniki in nameščenci vlade, ki se bodo pregrešili proti temu zakonu, bodo obsojeni na smrt. Vojaške osebe bodo sodili vojaška sodišča. Kazen za civilne osebe je možno spreminiti v dosmrtno ječo.

× **Grenke pritožbe Tesincev.** Švicarsko časopisje poroča obširneje o židovskem početju v Švici. Med drugim navaja: »Ko je pretekli teden obravnaval švicarski parlament begunsko vprašanje, je govoril narodni svetnik Schmidt o gonji proti tem novim priselencem. Vendar taka »gonja« v Tesinu ni potrebna. Če bi policija v Luganu ter Bellinzoni objavila spiske o vrednostnih predmetih, ki so jih prinesli iz Italije židovski begunci, potem bi bilo naše prebivalstvo zelo začudeno. Skoraj si ne moremo predstavljati, koliko zlatnine, dragih kamnov ter vrednostnih papirjev so privlekli v Švico ti bežeči židje. Gotovo pa je bilo teh predmetov še mnogo več, kakor to ve policija. Prebivalstvo si je na jasnem o »revščini« teh beguncev. V Luganu je na znamenem trgu Riforma neka priljubljena kavarna, ki nosi sedaj ime »Jeruzalemska čakalnica«. Popol-

dne je kavarna polno zasedena z italijanskimi židovskimi begunci, ki v veliko nejevoljo domačega prebivalstva nastopajo zelo razsipno. Namesto, da bi bili veseli in zadovoljni, da se lahko tu v miru zadržujejo, se nesramno obnašajo napram prebivalstvu ter se bavijo le s črno borzo. Švicarska agencija končuje: »Vprašujemo, zakaj lahko žive ti bogati izseljenci tu v Tesinu v takem razkošju?«

× **Napad židovskih teroristov na palestinsko radijsko postajo.** Londonski »Daily Herald« je poročal, da so člani židovske teroristične organizacije Irgun Eval Leumi napadli radijsko postajo Ramallah, ki leži 12 km severno od Jeruzalema. Hoteli so postajo za nekaj časa zasedeti, da bo po njej lahko razširili agitacijske govore proti palestinskim Arabcem. Uspelo jim je, da so vdrl v naprave, vendar jih je presenetila policija v oklopnih vozilih. V revolverjskih bojih sta bila dva šoferja angleške policije težko ranjena. Nadaljnje zasledovanje židovskih teroristov ni bilo izvedljivo, ker so zakopali okrog postaje številne mine.

× **Roosevelt upa na ogromne dobičke z Moskvjo.** Vodilni gospodarski krogi Združenih držav pričakujejo z velikimi nadani uspeh potovanja predsednika severnoameriške trgovske zbornice Eric Johnstona v Sovjetsko zvezo. Johnston, ki bo na Stalinovo povabilo nadzoroval sovjetsko proizvodnjo ter ugotovil na licu mesta, v koliko more Sovjetska zveza prevzeti industrijske izdelke od Združenih držav, namerava za bodočo inozemsko trgovino Amerike pravočasno zagotoviti prvenstvo v Sovjetski uniji ter pripraviti na stroške angleških trgovskih interesov ogromno kupčijo Združenih držav v območju izčrpane Sovjetije. Londonski kapitalisti zasledujejo z nemirno vedno ožje sodelovanje med Moskvjo in Washingtonom, iz katerega hoče ameriški velekapital kovati velike dobičke.

× **Močna trgovska konkurenca v Južni Ameriki.** Ameriške trdnice streme sedaj, tako piše časopis »World Press News«, da odvzamejo Angležem južnoameriški trg. Pri tem uporabljajo izredno visoka denarna sredstva. To posnemamo posebno iz poročil, ki navajajo izdatke Združenih držav za reklamo v preteklem letu v Južni Ameriki. Ti izdatki znašajo okroglo 6 milijonov dolarjev, kar znaša zvišanje za 40 % nasproti izdatkom, ki so jih severnoameriški trgovci izdali v letu 1942. V te namene, tudi preplavljajo v zadnjem času Južno Ameriko severnoameriški trgovski časopisi, vendar ne morejo Združene države dobavljati vsega, kar ponujajo. Ista stvar je z angleškimi izdelki.

L. Durlloffa:

Migljaj usode

Sibila je sedela v majhni predmestni kavarni in nestrno gledala na uro. Preteklo je že več kot dvajset minut, toda Ivana še ni bilo. Ker pa je bil vzor točnosti, bil je mogoče samo dvoje: nezgoda ali namen.

Sibila se je vsa tresla; morala je to dognati — takoj. Hitela je k telefonu. Oglasil se je Ivan! Brez odgovora je obesila slušalo ter se naslonila na hladno steno. To je bil konec. Že nekaj tednov ga je slutila. Mnogo znamenj je kazalo, da se je Ivan izpremenil.

Počasi se je vrnila k svoji mizici; obraz si je zakrivala s časopisom ter skušala postati ravnodušna. Zaman se je trudila, da bi uredila in zbrala svoje misli. V glavi ji je bučalo, srce ji je tolklo, hitelo... bežalo in spet utihnilo. Smrtna tesnoba jo je prevzela. Ležala je na njej kakor ogromna teža, jemala ji sapo, skoraj dušila jo je. Ivan, njen Ivan! Brez njega ni mogla živeti, niti poskusila ne bo. Ali sploh ni rešitve? Ali ni nikakor mogoče, da bi si ga spet pridobila? Ali naj zlomi svoj ponos ter ga poprosi ljubezni in usmiljenja? Mora najti koga drugega, mora... mora... drugače bi vendar... Iskala je pomoči v sebi, opirala bolečo glavo na dlani ter krčevito zapirala oči.

Medtem je Ivan sedel doma in dvomil v sebi. Ali je prav ravnal? Sibila je bila ovira njegove kariere — to je bilo gotovo. Poroka z deklico njegovih krogov bi mu koristila; dala bi mu gmotno neodvisnost in družabne stike. Ivan je bil častihlepen. Ni mogel čakati. Bil je izredno nadarjen in vztrajen, po pravici je zaupal sam vase in čutil odgovornost predvsem sprči svojega dela. Sibila ga je ovirala — moral jo je torej žrtvovati. Držal se je načel, ravnal se je po lastni, strogi logiki ter se ni menil niti za svojo, niti za tujo bolelo. Ob vsem tem se ni imel za hudobnega človeka, ker je v svoji otroški skromnosti veroval, da bo Sibila kmalu prebolela prvi udarec. S svojim sklepom torej ni ranil Sibile temveč prav za prav sebe. Ko je dospel do tega varilivega zaključka, je iznova odobril

svoje ravnanje. Šel je še korak dalje. Kaj je prav za prav ljubezen? Gola domišljija! Treba se je le malo prepričati — pa bo tudi notranje prost. Za to ne potrebuje ničesar drugega kakor trdne volje, železne doslednosti. Gre le za resno odločitev. Že se je umikala bolelost nad slovesom in vse je bilo lažje... vse bolj oddaljeno.

Toda domišljija mu je prečitala proračun, ki si ga je tako težko izmislil. Videl je Sibilo pred seboj, njen lep obraz, plemenite poteze čela in ustnic, njene tennomodre oči, črne lase — in srce ga je zabolelo. Slišal jo je govoriti. Slišal je njen mehki glas, ki ga je najprej vzljubil. Kadar je bila Sibila posebno nežna, je zvenel njen glas tako prijetno! Kakor bi ga božal. Samo Ivan je poznal je poznal ta glas, ker so samo redki trenutki razburjenja in najzaupnejše vdanosti pričarali ta nežni, čarobni odtенок. Kdo se ga bo zdaj veselil? Morda mož, ki ga niti ceniti ne bo znal. Neznosna misel! Ivan jo je z vsemi silami zadušil. Zakaj toliko trpi? Mar ima Sibilo še zmerom rad?

Brez smisla je bilo, da bi si odgovoril na to vprašanje. Odločil se je in ni se dalo nič izpremeniti. Sibila je dovolj nežno čuteča, da bo brez besed razumela, kaj se je zgodilo. Pravilno bo čutila, zakaj ni prišel, ter bo izvajala posledice. Kako dobro jo je poznal! Njen ponos in njeno občutljivost. Odšla bo brez mučnih prizorov, čeprav jo bo strašno bolelo. Taka je bila in po tem se je ločila od vseh drugih žensk — bila je tiha in nežna. Zato je tudi malopridno, da je to tako sramotno izkoristil. Seveda, ni imel toliko poguma, da bi ji naravnost sporočil svoj sklep. Kadarkoli je začel, vselej ga je odvrnil njen pogled, ki je boječe prosil sočutja, čeprav Sibila za to še vedela ni. Ni mogel tega storiti, preveč je ljubil njene oči in bi ne prenesel, ko bi videl, da jih zastira bolelost. Zato se je odločil za to žalostno strahopetnost.

Ivan vso noč ni spal. Proti jutru se mu je porodila resna misel. Nihče ni odgovoren za to dejanje — usoda... ta naj odloči. Ves utrujen je prenesel odgovornost na tujo neznano silo.

Prebudilo ga je močno zvonjenje. Šel mu je prinesel nujno pismo. Od Sibile! Torej vendar! Niti Sibila ne more oditi brez besede, tudi Sibila hoče, da se pomenita. Srce mu je močno utripalo, ko je

zagledal znano pisavo. Toda mislil je na njene očitke ter si nadel oklep energije in trdosti. Z odporom je odpiral pismo. Toda že ko je prečital prve vrste, se mu je izpremenil obraz. Ivan je bil presenečen in ganjen. Čital je:

Dragi moj!

Prosim, oprostite, da sem te včeraj pustila, da si zaman čakal. To je bilo prvič, a tudi poslednjič. Morala sem čakati sestro na postaji; vlak je imel veliko zamudo, nisem ti mogla sporočiti. Dolgo sem mislila nate, menila sem, da se jeziš in da si nestrpen, morda te je celo skrbelo. Odpusti mi, prosim, in pozabi. Poljubljam Te, moj dragi, ter se veselim na nocojšnji večer, kakor da je najin prvi.

Tvoja Sibila.

Bil je tako silno in veselo presenečen, da niti misliti ni mogel. Bil je zmeden in omamljen ter je samo mislil: migljaj usode! Potem ni sploh več mislil. Kakor zaljubljen fantič je šel ure in minute do večera.

Prišel je na sestanek prvi in točno kakor vedno. Bil je nezapisan zakon, da je moral na Sibilo nekaj minut čakati. Drugekrat je imel to kratko dobo samote rad, zdaj pa je bil strašno nemiren. Že je sklenil, da ji vse prizna, da se pogovorita kakor dva razumna človeka...

Vrata so se odprla in Sibila je stopila v kavarno. Bilo je le nekaj korakov do njegove mize, toda Ivan je v tem trenutku preživel celo povodenj občutkov.

Njegova Sibila! Kako ponosno je nosila glavo, kako prožna in neprimerljiva je bila njena hoja! Sreča ga je objela. Zdal je bila pri njem. Ivan ji je zrl v ljubljeno, ozko obličje, ki se mu je zdela še bolj blede kakor sicer. In ko ji je podal roko, je preživel občutke pomiloščenega kandidata smrti. Sibila je rekla nekaj besed... ni razumel njihovega smisla... omamljen je poslušal samo zvok Sibiline glasu.

Zdajci je čul lastno jecljanje: »Ne, Sibila, pomiri se... nisem hud, toda obljubi mi, draga... da ne boš nikoli več... prihodnjik mi moraš vselej za časa sporočiti, tako sem bil v skrbeh zate. Tega bi še enkrat ne prenesel!«

SMEŠNICE

VELIKI MOŽJE V LJUBEZNI

Wilhelm Grimm je v nasprotju s svojim bratom zelo rad zahajal v družbo. Nekoč ga je prosila neka ženska, naj ji pove kakšno pravljico, ki še ni znana. Po dolgem obotavljanju je začel:

»Nekoč je živila zelo naglušna ženska grdega obraza. Nikoli ni govorila in strašno nesrečna je bila, ker ji noben zdravnik ni vedel pomagati. Toda zgodilo se je, da je spoznala mladega možkega. Ta možki ji je nekoč rekel: »Ljubim te!«

In zdajci je naglušnost izginila.

Tolstoj je ljubil neko mlado dekle, Sonjo. Prav pogosto je zahajal v družino njenih staršev. Rad je igral z njo četveročrtni klavir ali pa je z njo šahiral.

Nekoč pa je prišel drug možki, ki je bil v dekle zaljubljen. Užaljen je Tolstoj opazil, kako je neznanec z zadovoljstvom gledal dekle, ona pa njega nič manj vneto. Tolstoj je bil nesrečen in ljubosumnost ga je mučila.

Zaupal je svojo skrivnost nekemu prijatelju. »Ljubosumen si?« se je začudil prijatelj. »Ti — ki si se v svojih delih norčeval iz trpijenja zaljubljenec? Ali si izgubil razum?«

»To ne,« je menil Tolstoj, »ampak svojih občutkov ne morem in nočem izgubiti.«

Znani igralec Lucien Devrient se je leta 1819. ločil od svoje druge žene in se je kmalu nato oženil z neko plesalko. Zato ga je neki prijatelj vprašal, kolikokrat se še misli ženiti.

»Kaj človek ve?« je odvrnil umetnik. »Kdor se je v zakonu enkrat opeknel, išče neprestano novega ognja.«

Bilo je spomladi leta 1871., ko se je mudil nemški poslanik Detlev von Lillencron v nekem zdravilišču. Srečal je svojega prijatelja in mu ves srečen dejal:

»Kako srečen sem, da te vidim. Tebi lahko

odkrijem svoje srce. Prijatelj, zaljubljen sem se!«

»Povej mi, kako je bilo!« je dejal prijatelj.

»Ne morem ti povedati, kako srečen sem, če me gledajo njene otroške oči. Helena ji je ime in šele v sedemnajstem letu je. Iz najboljše družine je. Nebeško je lepa moja Helena, in če gre po cesti, se vsi ljudje ozirajo za njo. Pogosto sedim z njo za klavirjem...«

»Ali misliš kmalu zapluti v varni zakonski pristan, dragi moj?«

»Žal še ne,« je odvrnil Lillencron. »Premalo denarja imam, da bi mogel skrbeti zanjo v bodočnosti brez skrbi. Zato ne morem zapluti v zakonski pristan — in se moram zadovoljiti samo z vožnjo okoli njega...«

SHAWOV NASVET

Irski pisatelj Bernard Shaw dobiva vsak dan od vseh mogočih ljudi vprašanja o vseh mogočih in nemogočih rečeh. Saj pravijo še dandanes, da je on nekakšen živ konverzacijski leksikon. Nekoč mu je pisalo neko dekle in ga v stiski prosilo nasveta:

»Petdesetleten možak me je zasnubil. Zelo simpatičen mi je in zelo bogat je tudi, ne vem pa, ali naj ga vzamem ali ne. Sama sem v petindvajsetem letu. Kaj mi svetujete? Ali naj ga vzamem? Ali mi ne bo morda kdaj žal?«

»Le vzemite ga!« ji je odgovoril Shaw. »Vzemite ga, drago dete. Ne bo vam žal! Tudi jaz sem imel petdeset let, pa se mi je zdelo, da sem še mlad.«

»...toda kakšen petindvajsetletnik bi mi bil le ljubši,« mu je v dvomu odgovorilo dekle v naslednjem pismu.

»Vzlic temu ga vzemite,« je odvrnil Shaw. »Petdesetak se lahko vedno zamenja za dva petindvajsetletnika.«

KAREL...

Pri pravniškem izpitu je vprašal profesor kandidata:

»Ali mi lahko poveste, kateri nemški cesar je izdal zaglavni sodni red?«

Kandidat je bil v skripeli. Prav o tem ni nič vedel. Obupan je strmel v profesorja, nato pa v predsednika komisije. Temu se je študent smilil in šepnil mu je: »Cesar Karel.«

Izprašujočemu profesorju ni ušla kandidatova zadrega in je vprašal dalje:

»Kakor veste, so imeli v Nemčiji več cesarjev tega imena. Torej kateri Karel je bil to?«

A kandidat tudi na to vprašanje ni znal odgovoriti. Iznova je iskal z očmi pomoči pri predsedniku. Ta je hotel spet pomagati. Vzdignil je vseh pet prstov na roki, in da bi profesor tega ne opazil, se je z iztegnjenimi prsti pogladil po glavi. Pričakoval je, da bo kandidat pravilno odgovoril: »Karel V.«

Pa se je zmotil. Nepravilni, vendar opravičljivi kandidatov odgovor je bil:

»Karel Plešast!«

Kajti študent je posvetil manj pozornosti petim prstom kakor pa predsednikovi pleši pod njimi.

ŽILA IN JAJCE

Pariški zdravnik Portal je nekemu pacientu predpisal strogo dieto. Neki dan je bolnik prišel k preiskavi. Portal ga je potipal za žilo, ne da bi ga posebno prijazno pogledal, in je strogo pripomnil: »Če hočete ozdraviti, se morate vse, kakor držati predpisane diete in ne smete uživati jajc, ki so vam prepovedana. Ste razumeli?«

Pacient je bil presenečen. »Ali lahko na žili čutite, da sem jedel jajca?«

»Gotovo,« je odgovoril Portal.

Bolnik kaj takega ni pričakoval.

Ko je ostal Portal sam s svojim asistentom, je opazil, da ga radovedno gleda. »Kaj pa želite?« ga je vprašal.

»Ne morem razumeti, kako ste mogli na žili čutiti, da je jedel...« je rekel asistent.

»Bežite no!« mu je presekala profesor besedo in se zasmeljal, »na samoveznici je imel madeže od rumenjaka!«

V PIJANOSTI

Strindberga je nekoč ustavil neki prijatelj v Parizu.

»Dobro, da sem te dobl,« mu je rekel. »Ali mi zdaj lahko vrneš tistih petdeset frankov, ki sem ti jih zadnjič posodil?«

»Kdaj si mi pa posodil petdeset frankov?« se je začudil Strindberg. »Ne spominjam se več.«

»Prejšnji teden, ko si bil zvečer pijan,« je zardil prijatelj.

»Aha, zdaj pa že vem,« je pritrdil Strindberg. »Toda teh petdeset frankov sem ti že vrnil!«

»Meni vrnil? Kdaj pa?«

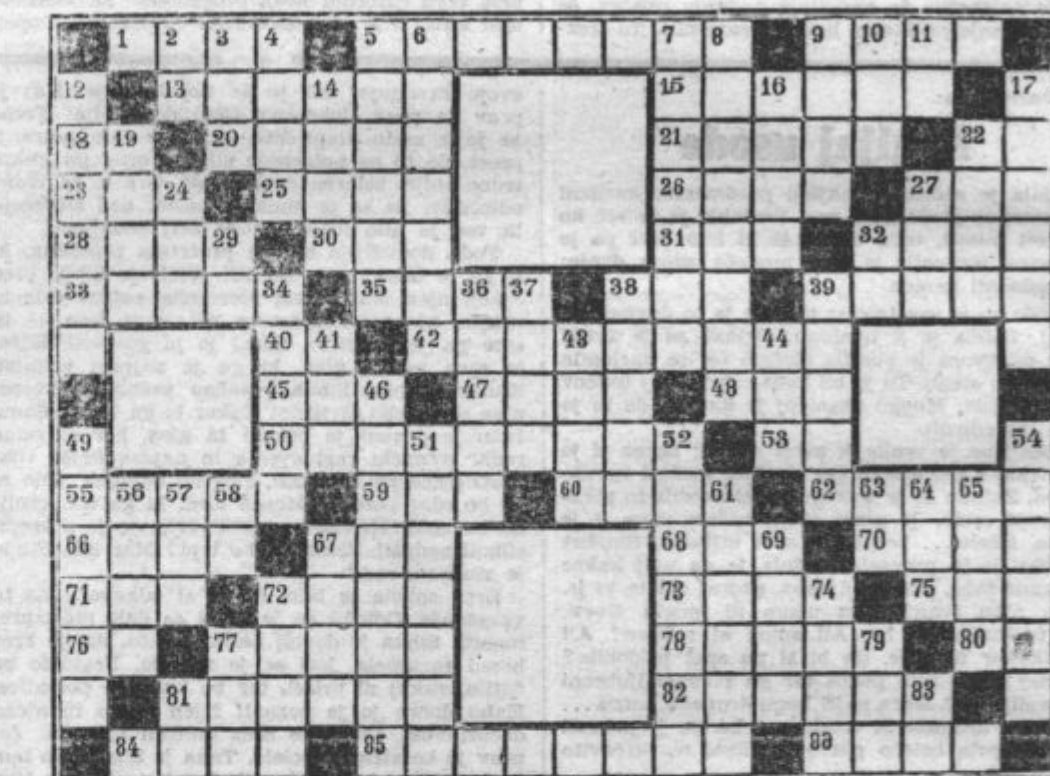
»Pred tremi dnevi, ko si bil pijan,« je mirno odvrnil Strindberg.

Križanka št.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. poljski pridelek, 5. tehn. ust. benec kinematografov, ranocelnik, 9. del noge, 13. enota evropske valute, 15. skupni pridelek ene obdelovalne dobe, 18. ploskovna mera, 20. rudiški otok, 21. prav tak, 22. predlog, 23. leden, 25. listnato drevo, 26. obkrožajo dolino, 27. pomladanski, mlad, 28. egipčanski bog, 30. stvar, zadeva, 31. naziv, označba, 32. reka v Sibiriji, 33. geološka doba, 35. enota evropske valute, 38. del voza, 39. mesto, kjer so l. 1871 Nemci premagali Francoze, 40. predlog, 42. ki mu je nekaj novo, nevsakdanje; neizkušen, 45. orožje, 47. okrasna posoda, 48. gora na Kreti, 50. znanstveni zavod; včasih se imenujejo tako tudi razne prireditve, 53. vas pri Ljubljani, 55. popotnik, 59. glej 23. vodoravno, 60. skand'navsko moško ime, 62. gorovje v Aziji, 66. uradnik v staroveškem Rimu, 67. vodni pojav, 68. del glave, 70. postna jed, 71. manj kot celota, 72. puščava v Aziji, 73. vnenia, gorečnost, navdušenje, 75. švedski tekač rekorder (fon.), 76. pritok Urala, 77. rejci malih živali ga redijo, 78. novačenje, 80. italijanski spornik, 81. obrok hrane, 82. prebivalec otoka v Jonskem morju, 84. mesto v Italiji, 85. rastlinski okrasek, 86. reka v Srbiji.

Navpično: 2. pesem, 3. število, 4. zavetišče, 5. brezčuten, nedovzeten za zunanje dogodke, 6. mesto v Srbiji, 7. žalostinka, 8. dobro ime, sloves (množ.), 9. igra na karte; vrsta tkanine, 10. nedoločni zaimek, 11. kazalni zaimek, 12. vojaška prireditev, 14. arabski poglavar, 16. teža ovoja (množ.), 17. reka na Hrvaškem, 19. del telesa, 22. žensko ime, 24. nerabljen, 27. hrana, živilo, 29. vzklik, 32. francoski spornik, 34. jurist, ki mu država poverja posebne civilnopravne posle, 36. ubog, siromašen, 37. dežela v Zadnji Indiji, 38. denuncira, izdaja, 39. čistost, 41. del telesa, 43. glej 4. navpično, 44. moško ime, 46. geometrijski pojem, 49. železniška naprava, 51. smetanova opera, 52. hud strup, 54. črnogorski vladika pesnik, 56. del gledališča, 57. ljub, drag, 58. kratka za kemično prvine, 61. vrtnina, 63. kratka za podpis, 64. molčeč, 65. svetopisemska oseba, 67. domače živali, 69. zaničljiv naziv za žensko, 72. domače

živali, 74. so sedaj kratke, pozimi pa so dolge, 77. osebni praznik, 79. otok v Jadranskem morju, 81. podredni veznik, 83. predlog.

RESITEV KRIZANKE ST. 25

Vodoravno: 1. soliter, 6. sipa, 9. tropina, 16. at, 17. gol, 18. mo, 19. sto, 21. enovit, 22. moj, 24. monoton, 27. ara, 28. upokojenec, 29. Meža, 31. rž, 32. red, 33. totem, 35. melodije, 36. Al, 37. sla, 39. minareti, 41. ar, 42. uvala, 43. ahati, 44. sin, 46. čreva, 47. Al, 49. bl, 50. močen, 52. ata, 53. spona, 56. Rodan, 58. lo, 60. atavizem, 63. žar, 64. ko, 65. okupator, 66. Talas, 68. Pan, 69. če,

70. Arad, 72. nivelirati, 73. BSK, 75. Atanazij, 77. dež, 78. iguman, 81. ime, 82. it, 83. Lah, 85. te, 86. Komorin, 87. Arij, 88. naročen.

Navpično: 1. samuraj, 2. otopel, 3. Ig, 4. topoglav, 5. el, 6. soneti, 7. pst, 8. atom, 10. re, 11. ona, 12. porodničar, 13. Iva, 14. ni, 15. etažera, 18. monom, 20. onemeti, 23. jod, 24. met, 25. oena, 26. ožeti, 30. ali, 31. rja, 34. mah, 37. sveto pismo, 38. Ala, 40. Rab, 42. ura, 44. sodavičar, 45. Nen, 47. aparati, 48. lov, 50. mož, 51. pločnik, 53. Stora, 54. nit, 55. Azana, 57. ponižen, 59. oke, 60. ata, 61. Elizij, 62. Mavit, 64. kateta, 67. sej, 68. Pad, 71. dama, 73. burn, 74. kar, 76. Ner, 79. go, 80. ni, 83. la, 84. ho.